

STUDENT-RUN INTERDISCIPLINARY
ALLIED HEALTH DIGITAL PRACTICE CENTER

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Qendra Digjitale e Praktikës Shëndetësore Ndërdisciplinare e Udhëhequr nga Studentët

KONCEPTET KRYESORE

univations

Republika e Kosovës
Republika Kosovo Republic of Kosovo
Qeveria e Kosovës
Minister e Arsimit, e Shkencës dhe e Teknologjisë
Ministry of Education, Science and Technology

kolegji-heimerer
Arsim dhe Karrierë në Shëndetësi

 ISEE-HSP
Institute of Southeast Europe
for Health and Social Policy

RIT
Kosovo

jamk.fi
JAMK University of Applied Sciences

 Metropolia

 UNIVERSITETI
KADRI ZEKA
UNIVERSITY

 milkyway
creative

**Qendra Digjitale e
Praktikës Shëndetësore
Ndërdisciplinare e
Udhëhequr nga Studentët**

KONCEPTET KRYESORE

Përmbajtja

Konceptet kryesore	
1. E Udhëhequr Nga Studenti/Student-Run	6
2. Qendra e Praktikës Digjitale	8
3. Qasja me Personin në Qendër	10
4. Praktika e Informuar në Dëshmi	12
5. Ndërdisciplinarteti	14
6. Kujdesi Shëndetësor Bashkëprofesional (Allied Healthcare)	16
7. Bashkëkrijimi	18
8. Aftësi Digjitale	20
9. Pedagogjia Digjitale	22
10. E-Rehabilitimi	24
11. Teleshëndetësia	26
12. Kompetenca e Sipërmarrjes	28
13. Zhvillimi i Nxitur nga Njeriu	30
14. Përfshirja e Përdoruesit	32
15. Përdoruesi i Fundit	35
16. Zakonet e Përdoruesit/ Përdorshmëria	37
17. Të Mësuarit Gjatë Gjithë Jetës (Life Long Learning)	39
18. Inovacioni	41
19. Bashkëkonfigurim	43
20. Edukimi i Bazuar në Kompetenca	45
Referenca	47

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1. Udhëhequr nga Studenti

1.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Ky koncept paraqet gurthemelin e ndryshimeve paradigmatiche që projekti i SIAHDPC-së synoi të prezantojë në Kosovë, përkatësisht në institucionet e saj të arsimit të lartë. Në veçanti, ky koncept nënkupton kalimin nga qasja pedagogjike e përqendruar te mësuesi në një qasje pedagogjike të drejtuar nga studenti, dhe nga dogma mësuesi-mjeku di gjithçka në prova, përfshirje të përdoruesit, model multidisiplinar dhe të përqendruar te klienti për ofrimin e shërbimeve edukative dhe shëndetësore. Përfshirja e studentëve në aspektin profesional dhe administrativ si i pari ndër “banorët” e barabartë të qendrës. Ata drejtojnë dhe marrin pjesë aktive në të gjitha hapat e funksionimit të organizatës. Synimet kryesore të vënies në veprim të iniciativave të drejtuara nga studentët, përgjithësisht njihen si në vijim: nxitja e zhvillimit të kompetencave profesionale (njohuritë dhe aftësitë); për të mbështetur kujdesin ndërprofesional; të ofrojë mundësi për mësim në shërbim; të prodhojë vende të edukimit klinik; dhe t'i ekspozoj studentët ndaj popullatave që mund të mos i hasin në mjediset arsimore tradicionale (Forbes et al., 2020; Haggarty & Dalcin, 2014; Moskowitz et al., 2006).

1.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Çdo shërbim do të ofrohet nga studentët nën mentorimin e profesionistëve/mentorëve. Studentët do të kenë rol kyç në ofrimin e shërbimeve në qendër. Studentët do të jenë gjithashtu përgjegjës për mbledhjen e të dhënave dhe së bashku me mentorët/mbikëqyrësit e tyre do të marrin vendime bazuar në të dhënat. Disa nga shërbimet që do të ofrohen konsistojnë në: vlerësimin e klientit, analizimin e të dhënave, identifikimin e shërbimit/trajtimin për klientin, ndarjen e të dhënave/informacioneve me mentorin, mentorët miratojnë, studenti ofron shërbimin, edukimin e klientëve në trajtimin/ ofrimin e shërbimit.

1.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Për çdo shërbim kontakti i parë do të jetë me studentët të cilët do të marrin pjesë në të gjitha proceset, në përputhje me kompetencat që ata pritet të arrijnë çdo vit. Për më tepër, një anketë e zhvilluar dhe e administruar nga studentët mund t'i shtojë vlerë bashkëpunimit me klientët në qendër duke marrë parasysh rëndësinë e inputeve të dhëna nga klientët në përmirësimin dhe avancimin e qendrës.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

“Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër ?

Arritja e kompetencave gjatë studimeve përmes pjesëmarrjes aktive në të gjitha hapat e funksionalitetit të shërbimeve në qendër. Mbi këtë, është shumë e rëndësishme që studentët të ofrojnë në mënyrë aktive reagime dhe të dhëna për instruktorët, veçanërisht në pjesën e rubrikave të notimit dhe planeve të mësimit duke pasur parasysh se ato janë më të rrjedhshme dhe mund të jenë të dobishme për të gjithë procesin.

1.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër ?

Ideja bazike e një qendre digjitale të drejtuar nga studentët është të ndikojë gjithashtu në procesin e mësimdhënies dhe të nxënit përmes hapave dhe metodave të ndryshme, duke përfshirë konceptet për përdorimin e teknologjive dhe vlerësimeve. Vëzhgimi, angazhimi dhe praktika janë kyçe për zhvillimin e kompetencave të programit, duke përfshirë aftësitë e TIK-ut. Është thelbësore t'u ofrohen studentëve mundësi për të dhënë komente tek instruktorët, pasi kjo mund të përmirësojë procesin e të mësuarit. Metodatat si Pyetësi i Incidentit Kritik (Critical Incident Questionnaire -CIQ) dhe anketat e efektivitetit të mësimdhënies mund të jenë mjete të vlefshme. Administrimi i këtyre anketave 2-3 herë në semestër i lejon instruktorët të identifikojnë se cilat aktivitete dhe mësimet i angazhojnë studentët në mënyrë më efektive. Ky reagim në kohë reale u mundëson instruktorëve të përshtatin metodatat e tyre të mësimdhënies, duke përmirësuar rëndësinë dhe ndikimin e kurseve të tyre. Për rrjedhojë, kjo mund të çojë në arritje më të mirë të kompetencave dhe objektivave të të nxënit.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

2. Qendra e Praktikës Digjitale

2.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Praktika Digjitale është një shërbim brenda qendrës që është krijuar për të lehtësuar qasjen e klientëve në shërbimet terapeutike nëpërmjet shërbimeve të shëndetit tele-shëndetësor dhe e-shëndetit, ku studentët duhet të marrin pjesë aktive në praktikë për të fituar kompetenca profesionale dhe shëndetësore në TIK. Për të integruar plotësisht praktikën digjitale në qendër, studentëve do t'u ofrohen trajnime dhe kurse që do t'i lejojnë ata të përmirësojnë më tej aftësitë e tyre digjitale në lidhje me qendrën.

2.2. Si të zbatohet koncepti i shërbimeve të qendrës?

Mentorët dhe dekanët duhet të identifikojnë shërbimet që mund të ofrohen virtualisht përmes tele-shëndetit, e-shëndetit dhe e-rehabilitimit. Ata duhet të qëndrojnë të përditësuar mbi metodologjitë më të fundit dhe procedurat e standardizuara të trajnimit. Për më tepër, është thelbësore të sigurohet që ata që ofrojnë këto shërbime digjitale të jenë të mirëinformuar. Përfshirja e pyetjeve të shpeshta dhe udhëzimeve është thelbësore, duke pasur parasysh se shumë njerëz në Kosovë mund të mos jenë të njohur me përdorimin e shërbimeve digjitale shëndetësore.

2.3. Si të zhvillohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Bashkëpunimi me klientët do të bazohet në hapat e mëposhtëm: avokimi për përdorimin e shërbimeve digjitale dhe ofrimi i shërbimeve përkatëse elektronike, sigurimi i përfshirjes aktive dhe të hershme të studentit. Për më tepër, siç u përmend më lart, një anketim i shkurtër në vijim të shërbimeve mund të ndihmojë në informimin se si t'i bëjmë praktikën digjitale më të përqendruara ndaj klientit ose më miqësore për përdoruesit.

2.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Konceptit të praktikës digjitale do t'i paraprihet nga ofrimi i kursit të Zhvillimit të Vazhdueshëm Profesional (ZHVP) i cili duhet t'i përgatisë studentët për ofrimin e shërbimeve shëndetësore digjitale. Pas fazës së pilotimit, ato kurse të pilotuara pritet të rishikohen/ndryshohen dhe të mbeten si pjesë e kurrikulave standarde të programeve përkatëse të akredituara të të gjitha IAL-ve të Kosovës të përfshira në projekt. Më tej, është e rëndësishme të krijohet një precedent se si përshtatjet mund të përfshihen në praktikën e të mësuarit, pedagogjinë etj. Një hap i

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

rëndësishëm mund të jetë përfshirja e një pyetësoi të incidentit kritik i cili mund të kontribuojë në informimin e instruktorëve të kursit se si të përshtatin materialet dhe mësimdhënien qasje për nevojat në zhvillim dhe kërkesat e klientëve.

2.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër ?

Mësuesit pritet të përdorin qendrën SIAHDPC për të rritur njohuritë dhe aftësitë praktike të studentëve në shërbimet shëndetësore digjitale. Ata do të integrojnë vëzhgimet e transmetuara drejtpërdrejt nga klinikat shëndetësore në mësimdhënien në klasë, duke promovuar punën ekipore ndërdisiplinore dhe reflektimin kritik. Kjo përmbajtje e re do të përfshihet si në kurset e ZHVP të me kredi ashtu edhe në ato jo-kreditore në nivele të ndryshme të EQF-së. Për më tepër, mësuesit do të përdorin mjete mësimore digjitale si realiteti virtual dhe i shtuar dhe do të marrin trajnime për të ofruar në mënyrë efektive këtë udhëzim praktik dhe interaktiv.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

kolegji-heimerer
Arsim dhe Karrierë në Shëndetësi

 Metropolia

jamk.fi
JAMK University of Applied Sciences

Republika e Kosovës
Republic of Kosovo
Qeveria e Kosovës
Government of Kosovo
Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë / Ministria za Obrazovanje, Nauku i
Tehnologji / Ministry of Education, Science and Technology

 ISEE-HSP
Institute of Southeast Europe
for Health and Social Policy

 UNIVERSITETI
KADRI ZEKA
UNIVERSITY

 milkyway
creative

 RIT
Kosovo

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

3. Qasja me Personin në Qendër

3.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Zakonisht, një shërbim kujdesi thuhet se është i përqendruar te personi, nëse fokusohet te një individ, i cili me sa duket ka autonomi mbi vendimet në jetë (Coyne et al., 2018). Edhe pse tradicionalisht, në literaturën përkatëse dhe mjediset klinike mund të zbulohet, se përqendrimi te personi i referohet në mënyrë të ndërsjellë si klienti ose pacienti në qendër (Slater, 2006), në qendrën tonë ne synojmë të shmangim atributet e lidhura me këtë të fundit. Domethënë, nëpërmjet përqendrimit në person, ne synojmë të ruajmë ekuilibrin e fuqisë midis ofruesit të kujdesit shëndetësor dhe marrësit të shërbimit, duke u fokusuar jo në problemin e personit por në vetë personin drejtpërdrejt, duke marrë parasysh cilësitë, preferencat, përparësitë e tij unike dhe rrethanat.

Kështu, një koncept me personin në qendër kur zbatohet në planin e biznesit do të duhet të marrë në konsideratë përfitime më holistike për përdoruesit dhe ofruesit e shërbimeve. Me fjalë të tjera, plani i biznesit duhet gjithashtu të marrë në konsideratë ndikimin socio-emocional, fiziologjik si dhe konsideratat funksionale/operative dhe ekonomike të operimit të një biznesi të suksesshëm/të qëndrueshëm.

3.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Kujdesi me në qendër personin është një model i kujdesit shëndetësor që integron një qasje biopsikosociale, duke trajtuar shëndetin në dimensionet e tij fizike, psikologjike dhe sociale, duke e konsideruar gjithashtu personin në tërësi - duke përfshirë trupin, mendjen dhe psikikën (Cloninger 2004, 2013). Ky model thekson partneritetin midis ofruesit të kujdesit dhe pacientit, duke i trajtuar ata si bashkëpunëtorë të barabartë në procesin e kujdesit. Një nga synimet kryesore është zbatimi i një procesi që shkon përtej formulimit diagnostik të identifikimit të gjendjes së sëmundjes, domethënë një procesi të gjendjes totale shëndetësore, duke përfshirë sëmundjen dhe mirëqenien (Garcia et al. 2018).

3.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Kujdesi me në qendër klientin përfshin bashkëpunimin midis punonjësve të kujdesit shëndetësor dhe klientëve përmes katër fazave kryesore:

- 1. Identifikimi i shqetësimeve dhe nevojave:** Angazhimi i klientëve në diskutime për të kuptuar perspektivat e tyre shëndetësore dhe cilësinë e jetës.
- 2. Merrja e vendimeve:** Fuqizimi i klientëve që të jenë vendimmarrësit kryesorë në kujdesin e

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

tyre, duke siguruar që ata të kenë të gjithë informacionin që u nevojitet për të dhënë pëlqimin e informuar.

3. Ofrimi i kujdesit dhe shërbimit: Përfshirja e klientëve gjatë gjithë procesit të kujdesit, duke respektuar njohuritë dhe preferencat e tyre.

4. Njohja e ekspertizës: Inkurajimi i klientëve të ndajnë njohuritë e tyre, duke nderuar zgjedhjet dhe vendimet e tyre.

Në Kosovë, edukimi i klientëve për të drejtat e tyre dhe përfshirja e tyre në procesin mësimor është veçanërisht e rëndësishme.

3.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Një qendër mësimi është një hapësirë e dedikuar brenda një universiteti ku studentët mund të përfshihen në aktivitete praktike për të praktikuar dhe zotëruar aftësitë e tyre. Këto qendra janë të pajisura me materiale si simulime, pajisje arti, libra dhe mjete mësimore. Nxënësit e përdorin hapësirën për të punuar me detyra ose për të eksploruar më thellë temat, në mënyrë të pavarur ose në grupe të vogla. Është thelbësore të përfshihet edukimi për përdoruesit dhe klientët, pasi ky do të jetë një shërbim i ri për shumë njerëz.

3.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Mësimdhënia në qendër orientohet përmes hapave të ndryshëm: vëzhgimi, angazhimi dhe praktikimi. Nxënësit do të jenë pika qendrore e procesit të mësimdhënies, ndërsa mësuesit do të veprojnë si lehtësues, udhëzues dhe përsheptues të diskutimeve, këndvështrimeve të reja dhe ideve të krijuara nga studentët që kërkojnë të zgjidhin problemet që u ekspozohen ose u caktohen nga mësuesit.

Për të rritur më tej rolin e përqendrimit të nxënësi gjatë procesit të mësimdhënies dhe të nxënës, pritet që studentët të marrin një rol më aktiv edhe në vlerësimin e bazuar në kolegë (peer-to-peer based evaluation). Përveç kësaj, duhet të ekzistojë edhe një metodë për ofrimin e komenteve për instruktorët, në mënyrë që ajo çfarë ata ofrojnë të vazhdojnë të ketë në qendër të studentin. Një anketë e efektivitetit të mësimdhënies ose një pyetësor i incidenteve kritike mund të jenë alternativa për përmirësimin dhe avancimin e tij. Reagimet spontane janë të vlefshme dhe mësuesit mund të mbështesin dhe krijojnë mjedise mësimore që e inkurajojnë këtë.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

4. Praktika e Informuar në Dëshmi

4.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Praktika e informuar në dëshmi (PID) është një proces për vendimmarrje klinike të informuar. Praktikuesit (profesionistët shëndetësor) dhe klientët janë në dialog të vërtetë ku provat kërkimore janë të integruara me përvojën klinike, vlerat, preferencat dhe rrethanat e klientit (Melnik & Fineout-Overholt, 2023). Miles & Loughlin, 2011 pohuan se praktika e informuar në dëshmi (PID), në të cilën dëshmia është baza e njohurive paraprake, e ka nxjerrë njerëzimin nga praktika klinike, kështu që ata promovuan përdorimin e termit praktikë e informuar në dëshmi për të treguar se procesi bëhet më i përqendruar te klienti sesa i fokusuar në shkencën e reduktimit të evidencës sasiore. Nevo & Slonim-Nevo, 2011 argumentuan se gjetjet e hulumtimit nuk duhet të mbivlerësohen, por të konsiderohen si pjesë e arsytimit klinik, si dhe vlerave, dëshirave dhe ekspertizës së klientit. Për të avancuar më tej PID, një analizë e situatës ose një analizë tregu mund të ndihmojë shumë në përcaktimin më të mirë të shërbimeve që do të ofrohen në qendër. Duke pasur parasysh se kjo është një ofertë mjaft e re (për tregun e Kosovës), përfshirja e një strategjie marketingu për të ndihmuar në informimin dhe edukimin e përdoruesve potencialë për shërbimet e ofruara në qendër konsiderohet gjithashtu e rëndësishme (Purcarea, 2019; Tebo, 2023).

4.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Kur rehabilitimi ose kujdesi kryhet si praktikë e informuar në dëshmi, kjo do të thotë që terapisti koordinon protokollin përpara dëshmisë në vend të informacionit individual për klientin. Kjo situatë ka një natyrë të ndryshme, PID, është kur terapistët marrin në konsideratë situatën individuale të klientit dhe përdorin prova për të gjetur zgjidhjet më të mira për secilin prej tyre (Kumah et al., 2022; Panteli & Sieber, 2022; Tomlin & Dougherty, 2014a, 2014b).

4.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Qëndrimi i përditësuar me parimet e bashkëpunimit ndërdisiplinor (Bornman & Louw, 2023; Karam et al., 2018; Mertens et al., 2018). Për më tepër, krijimi i një qasjeje të reagimit (feedback-ut) nga klientit ka treguar të jetë mjaft i suksesshëm në vende të tjera të zhvilluara, p.sh., projekti HIPPA në Finlandë (HIPPA, 2018). Krijimi i një pike kontakti për pacientët/klientët në rast të ndonjë pyetjeje apo shqetësimi të mundshëm në lidhje me shërbimet mund të përmirësojë vërtet bashkëpunimin midis pacientëve/klientëve dhe qendrës (Dahlberg et al., 2019). Për më tepër, bashkëpunimi në ofrimin e dëshmive mund të krijohet në lidhje me kënaqësinë e shërbimit dhe pyetësorët e bazuar në nevojat, shërbimet e dëshiruara, bazat e të dhënave të nevojave më

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

të zakonshme të shërbimit, informacionet e ndara dhe përshtatja e dispozitave të shërbimit bazuar në dëshmitë në terren (Ferreira et al., 2023).

4.4. Si të zbatohet koncepti për të mësuarit në qendër?

Mbështetja e studentëve për të arritur aftësitë themelore kërkimore për të kryer dhe mbajtur praktikë/të mësuarit të bazuar në dëshmi gjatë gjithë karrierës së tyre akademike. Mësuesit mund të dalin me detyra për të stimuluar studentët që të hulumtojnë, t'i përforcojnë këto aftësi dhe ta bëjnë zakon punën e bazuar në dëshmi (Jessani et al., 2019; Nelson & Campbell, 2017).

4.5. Si të zbatohet koncepti në mësimdhënie në qendër?

Mësuesit/mentorët duhet të kenë aftësi për kërkime, praktikë dhe punë të informuar në dëshmi; ata duhet të demonstrojnë një model të mirë të punës së bazuar në dëshmi që studentët ta ndjekin. Mentorët duhet të ofrojnë detyra të përshkruara mirë për studentët dhe t'u ofrojnë atyre komente në mënyrë që studentët të mund të mësojnë duke bërë/praktikuar. Një proces verifikimi, ose kërkesat e publikimit, ose ofertat e zhvillimit profesional mund të ndihmojnë në drejtimin më të mirë të PID-së në mësimdhënien në qendër (Aspfors & Fransson, 2015).

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

5. Ndërdisciplinariteti

5.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Një qasje ndërdisciplinore është thelbësore për adresimin e sfidave globale si biznesi, çështjet socio-teknologjike, kujdesi shëndetësor dhe reforma arsimore (Bendowska & Baum, 2023; Fewster-Thuente & Velsor-Friedrich, 2008; Miller, 2010). Kjo përpjekje bashkëpunuese është thelbësore në zhvillimin e një plani biznesi për qendrën. Manuali duhet të përfshijë fusha përkatëse ndërdisciplinore si ofruesit e shërbimeve, teknikët e IT-së, edukatorët, studentët dhe sipërmarrësit për të siguruar suksesin e planit të biznesit dhe ofrimin e shërbimeve cilësore.

5.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Profesionistë nga fusha të ndryshme shëndetësore do të bashkëpunojnë për të pasur një qasje holistike ndaj trajtimit të klientit. Përfshirja e disiplinave të ndryshme në trajtimin e klientëve është një qasje në zhvillim në botën e sotme që çdo ofrues i shërbimit shëndetësor duhet të marrë parasysh ta aplikojë. Për shembull: të moshuarit në spitale shpesh kanë një sërë diagnozash të ndryshme dhe për pasojë kanë nevojë të shumëfishta dhe komplekse (Chowdhury et al., 2023). Krahasuar me grupmoshat më të reja, një pjesë më e madhe e të moshuarve kërkojnë një qasje ndërdisciplinore ndaj kujdesit të tyre për t'u marrë me çështje komplekse shëndetësore (multi-morbiditeti), sociale dhe psikologjike (Metzelthin et al., 2013).

5.3. Si të zhvillohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Për të bashkëpunuar në mënyrë efektive me klientët në SIAHDPC, ekipi ndërdisciplinor miraton një qasje të fokusuar te problemi, duke theksuar vendimmarrjen e përbashkët dhe punën ekipore. Ky proces mbështetet në bashkëpunimin e vazhdueshëm, ku secili anëtar kontribuon me ekspertizën e tij për të adresuar në mënyrë gjithëpërfshirëse nevojat e klientit. Elemente të tilla si edukimi i vazhdueshëm, qëllimi profesional i përcaktuar mirë, kompetencat e komunikimit dhe gatishmëria organizative dhe mbështetja për bashkëpunim efektiv në këtë drejtim konsiderohen të një rëndësie të madhe (Bollen et al., 2019). Këto janë përforcuar përmes programeve të reja të projektuara dhe ekzistuese të ZHVP në nivele të ndryshme të EQF, duke siguruar që të gjithë anëtarët e ekipit të jenë të përgatitur mirë për një bashkëpunim efektiv.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

5.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Edukimi ndërdisiplinor u mundëson studentëve të angazhohen në këndvështrime të ndryshme (Self et al., 2019). Në qendër, kjo qasje duhet të jetë e njohur mes studentëve dhe punonjësve të tjerë në mënyrë që të zhvillohet më mirë mësimi ndërdisiplinor. Për më tepër, ai do t'u mundësojë studentëve të mendojnë jashtë kutisë dhe të sfidojnë nocionet e tyre të paramenduara duke eksploruar idetë dhe konceptet në më shumë se një mënyrë. Kur studentët zhyten thellë në një lëndë nga këndvështrime të ndryshme dhe përdorin disiplina të shumta për ta studiuar atë, ata do të vlerësojnë shumëllojshmërinë e qasjeve për të zgjidhur një problem. Ai gjithashtu u jep studentëve një kuptim më të gjerë të materialit sepse kërkon që ata të studiojnë njohuri kontradiktore nga disiplina alternative. Dhe kur studentët shqyrtojnë këndvështrime të ndryshme në lidhje me probleme të njëjta ose të ngjashme, ata gjithashtu kuptojnë arsytimin që qëndron pas çdo perspektive (D'Souza & Fernandes, 2021).

5.5. Si të zhvillohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Qendra Burimore e Edukimit të Shkencës në Kolegjin Carleton përcakton mësimdhënien ndërdisiplinore si një qasje që integron aspekte të ndryshme të më shumë se një disipline akademike për të shqyrtuar një temë, çështje, ose pyetje (Carleton College, 2010). Një qasje e tillë i fuqizon studentët të eksplorojnë këndvështrime dhe pikëpamje të ndryshme. Kjo qasje u jep studentëve që punojnë në qendër një kuptim "më të plotë dhe më koherent" të materialit që po studiojnë. Për më tepër, duhet të ketë takime të planifikuara në Qendër që të udhëhiqen nga mësuesit dhe grupet e nxënësve të bashkëmoshatarëve ose studentët me përvojë. Përveç kësaj, mësues të ndryshëm dhe studentë me njohuri të ndryshme duhet të përfshihen për të planifikuar takimet së bashku.

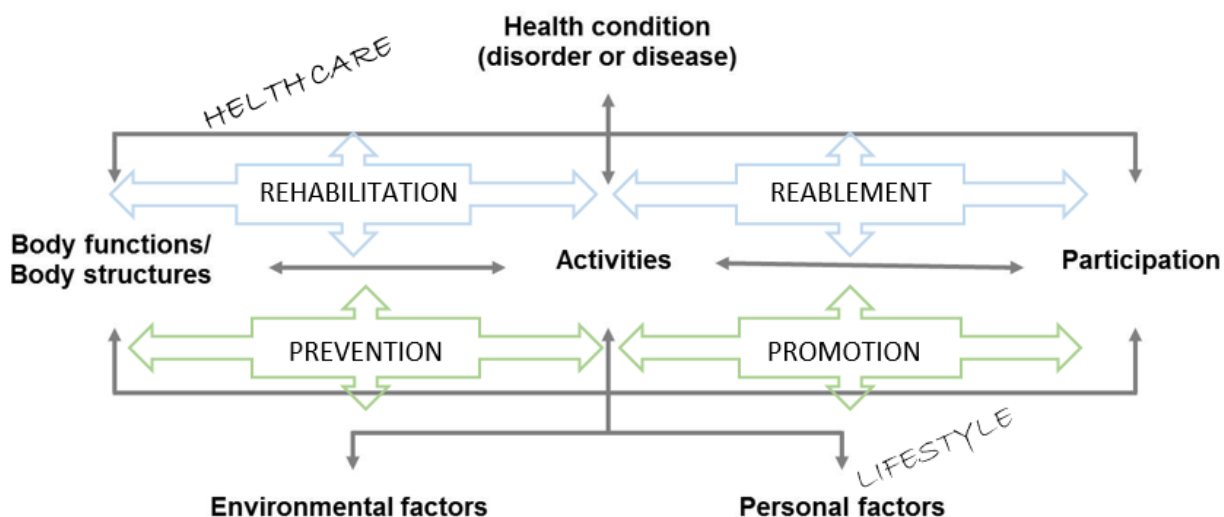
Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

6. Kujdesi Shëndetësor Bashkëprofesional (Allied Healthcare)

6.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Kujdesi Shëndetësor Bashkëprofesional në Qendrën e Drejtuar nga Studentët përfshin studentë teknikë laborator, studentë infermierë, studentë profesionistë dhe terapist të të folurit që ofrojnë shërbime të ndryshme shëndetësore ose të ngjashme që kanë të bëjnë me identifikimin, vlerësimin, rehabilitimin, promovimin dhe parandalimin e shëndetit, funksionimit dhe paaftësisë. Kujdesi Shëndetësor Bashkëprofesional përfshin një grup të gjerë profesionistësh shëndetësorë që përdorin parime shkencore dhe praktikë të bazuar në prova për diagnostikimin, vlerësimin dhe trajtimin e sëmundjeve; promovoni parandalimin dhe mirëqenien e sëmundjeve për një shëndet optimal dhe zbatoni aftësitë e administrimit dhe menaxhimit për të mbështetur sistemet e kujdesit shëndetësor në një sërë mjedisesh (ASAHP, 2020).

Fuqia punëtore bashkëprofesionale shëndetësore po përdor mundësitë për t'u angazhuar me një model shërbimesh “në të gjithë sistemin”, duke adresuar vazhdimësinë e ofrimit të shërbimeve duke theksuar një qasje me në qendër klientin. Ajo është e angazhuar në mënyrë aktive në nxitjen e nismave që aplikojnë dhe integrojnë të dhënat dhe metodat digjitale në praktikat e përditshme ku shërbimet shëndetësore bashkëprofesionale po zhvillohen për të përmbushur kushtet aktuale shoqërore, modelet e kujdesit, qëllimet e avancuara të praktikës duke përdorur një lente transdisiplinore për të forcuar ndikimin e shërbimeve për parandalimin e përkeqësimit të shëndetit dhe ruajtjen e mirëqenies së popullatës (Ministria e Shëndetësisë, 2021).

Numri i projektit: 619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP

“Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

6.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Këto profesione kanë një pikëpamje holistike për qeniet njerëzore dhe po punojnë drejt qëllimit të përbashkët për të ofruar shërbimin më të mirë të mundshëm në kujdesin shëndetësor duke promovuar mirëqenien e plotë. Të gjithë studentët kanë një rol specifik në procesin e ndërhyrjes së klientëve, për të matur, arritur dhe ruajtur shëndetin dhe funksionimin optimal në jetën e tyre të përditshme (ASAHP, 2020).

6.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Studentët duhet të kenë qasje në njohuritë ekzistuese të teknologjisë përkatëse dhe materialeve teorike. Është e rëndësishme që në këtë projekt të zhvillohen programe trajnimi nga IAL-et. Studentët mund të kenë mundësinë të reflektojnë mbi praktikën, sfidat dhe mundësitë më të mira dhe të vetëvlerësohen bazuar në kompetencat e vendosura.

6.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Studentët duhet të arrijnë kompetencat përkatëse të industrisë gjatë studimeve të tyre, në cilindo nga programet përkatëse akademike parauniversitare dhe universitare të lidhura me shëndetin, trajnime të certifikuar ose joformale të trajnimit profesional në kuadër të LLL (Life Long Learning), së bashku me nënkomponentët e trajnimit praktik që zbatohen në qendër në menyrë konvencionale si dhe në format digjital.

6.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Mësimdhënia në qendër integron hapat e mëposhtëm: vëzhgim, pjesëmarrje aktive dhe praktikën. Studentët do të jenë pika qendrore e procesit mësimor, ndërsa mësuesit do të lehtësojnë diskutimet, këndvështrimet dhe idetë e gjeneruara nga studentët që kërkojnë të zgjidhin problemet e paraqitura në rastet studimore nga lënda.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

7. Bashkëkrijimi

7.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Qendra mund të përdorë një **model biznesi** të bazuar në parimet e bashkë-krijimit. Një model i tillë, i përcaktuar si bashkëkrijimi dhe ndërvlerësia e vlerës reciproke, tregon se ofruesit e shërbimeve dhe klientët, së bashku me palët e tjera të interesuara, janë të angazhuar në një marrëdhënie ku njohuritë, burimet dhe informacioni shkëmbehen reciprokisht (Pralad & Ramaswamy, 2004; Truong, Simmons, & Palmer, 2012).

Si **rezultat**, ky model i vlerësimit të klientëve si bashkëprodhues mund të drejtojë strategjinë e biznesit të qendrës në lidhje me operacionet, shërbimet dhe produktet, planifikimin financiar dhe qëndrueshmërinë.

7.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Bashkëkrijimi aplikohet në procesin e shërbimit të qendrës në një model të shumëfishtë. Bashkë-ideimi dhe bashkë-projektimi i shërbimeve, për shembull, do të ndikohet nga kontekstet e ndryshme që adresojnë këto shërbime, rrjeti i tij ekzistues, si dhe përdoruesit përfundimtarë (klientët). Për më tepër, bashkëkrijimi luan një rol të rëndësishëm në fazat e testimit dhe ofrimit të shërbimeve, duke aplikuar një qasje shumë-pjesëmarrëse në zhvillimin e proceseve të shërbimit. Në këtë mënyrë, qendra do të angazhojë ofruesit e saj të shërbimeve (mësues dhe studentë) dhe klientët në të gjithë trajektoren e shërbimit, duke përfshirë procesin e projektimit dhe zbatimit, si dhe në fazat përfundimtare të ofrimit dhe vlerësimit të shërbimit.

7.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Bashkë-krijimi nga klientit është një proces bashkëpunues ku klientët kontribuojnë në faza të ndryshme të zhvillimit të produktit ose shërbimit. Në fazën e bashkë-projektimit, klientët mund të ndihmojnë në gjenerimin e ideve dhe propozimeve. Gjatë fazës së zhvillimit, komentet e klientit integrohen për të përmirësuar shërbimet ekzistuese. Për më tepër, qendra mund të inkurajojë kontributin e klientëve përmes thirrjeve të hapura për ide ose propozime, duke siguruar inovacion dhe përmirësim të vazhdueshëm.

7.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Bashkëkrijimi në mësim tregon pjesëmarrjen aktive të studentëve, në lidhje me ndërtimin e burimeve dhe proceseve në klasë.

Bashkëkrijimi mund të përfshijë role të caktuara për grupe më të vogla studentësh, ku ata mund të

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

kontribuojnë në fusha kryesore si përfaqësimi, konsultimi, ndihma kërkimore dhe bashkë-projektimi i burimeve pedagogjike. Përndryshe, bashkëkrijimi mund të ndodhë përmes një qasjeje “të gjithë klasës”, ku mësimi ndodh përmes bashkëpunimit të drejtpërdrejtë ose online në procesin e të mësuarit. Bashkëpunimi mund të bëhet në forma të ndryshme, duke përfshirë partneritetet e drejtuara nga studentët në përcaktimin e temave lëndore, përcaktimin e objektivave të të nxënit, hartimin e programeve/qasjeve të mësimdhënies dhe madje edhe vendosjen e metodologjisë së vlerësimit (Alves et al., 2016).

7.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Aktivitetet mësimore në qendër mund të përdorin një mjedis student-mësues që bazohet në parimet e bashkëkrijimit, duke përfshirë bashkëpunimin dhe partneritetin. Në mënyrë të veçantë, të gjitha palët duhet të kenë mundësitë për të kontribuar në procesin e mësimdhënies, duke përfshirë hartimin e kurrikulës, hartimin e “klasës” dhe procese të tjera analizash dhe kërkimore që lidhen me mësimdhënien dhe të nxënit (Alves et al., 2016).

Në këtë mënyrë, duke ofruar mundësi të barabarta dhe duke integruar perspektiva të ndryshme nga palët e interesit, mësimdhënia do të bazohet në një kurrikul/program që tërheq si mësuesit ashtu edhe studentët. Angazhimi i studentëve është i domosdoshëm për një mësimdhënie efikase dhe mund të prodhojnë efekte të tjera si ndjenjat e pronësisë dhe aftësitë e përmirësuara të komunikimit (Fredricks, Blumenfeld, & Paris, 2004; Kuh, 2009; Trowler, 2010).

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

“Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

8. Aftësi Digjitale

8.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Teksa teknologjia po evoluon me shpejtësi, kujdesi shëndetësor dhe social duhet të jetë kompetent, i sigurt dhe i aftë në përdorimin e saj në qendër. Aftësitë e avancuara digjitale përfshijnë një qëndrim pozitiv ndaj teknologjisë dhe inovacionit dhe potencialit të saj për të përmirësuar kujdesin dhe rezultatet shëndetësore. Megjithatë, dëshmitë sugjerojnë se për ta arritur këtë, ne duhet të zhvillojmë një fuqi punëtore të kujdesit shëndetësor (dhe përdorues të kujdesit shëndetësor) të aftë në lidhje me teknologjinë digjitale për sot dhe të ardhmen. Është e rëndësishme për funksionimin e qendrës t'u ofrojë studentëve dhe punëtorëve teknologjinë digjitale përkatëse, të trajnojë përdoruesit vendor duke ofruar praktika të simuluar, si dhe të inkurajojë praktikatat më të mira të të mësuarit përmes reflektimit (Boechler et al., 2014; Spante et al., 2018).

8.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës.

Integrimi i aftësive digjital në shërbime është i rëndësishëm. Qendra duhet të ofrojë trajnime teknike dhe digjitale të përditësuara për studentët dhe stafin. Në punë, trajnimi është një mjet i vlefshëm për studentët dhe stafin për të mësuar dhe praktikuar se si të përdorin teknologjinë e re të shëndetit digjital. Për më tepër, shembuj nga qendra të tjera mund të kontribuojnë për të siguruar që praktikatat më të mira shëndetësore digjitale të funksionalizohen në qendër.

8.3. Si të angazhohen klientët në qendër përmes bashkëpunimit.

Klientët duhet të përfshihen në zhvillimin dhe përditësimin e platformave digjitale për përdorim nga klientët. Fokus grupet dhe sondazhet mund të ndihmojnë zhvilluesit e platformave digjitale të krijojnë një platformë që përmbush nevojat e përdoruesve të kujdesit shëndetësor duke qenë gjithashtu miqësore për përdoruesit. Për më tepër, pyetjet më shpesh të pyetura (FAQ) dhe Chatbots mund t'i ndihmojnë përdoruesit të jenë më të informuar dhe më të fuqizuar për të përdorur platformën dhe shërbimet digjitale. Së fundi, stafi dhe menaxhmenti duhet t'i japin përparësi reflektimit mbi sfidat dhe mundësitë në mënyrë që të identifikojnë praktikatat më të mira duke adresuar në të njëjtën kohë shqetësimet dhe preferencat e përdoruesve të kujdesit shëndetësor. Së fundi, stafi dhe menaxhmenti duhet të integrojnë komentet dhe reagimet e përdoruesve të kujdesit shëndetësor për të siguruar që qendra të funksionojë sipas nevojave të përdoruesve.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

8.4. Si të funksionalizohet mësimi gjatë gjithë jetës në qendër.

Zhvillimi profesional dhe nevojat për të mësuar duhet të jenë në qendër të studentëve dhe klientit. Kjo kërkon që instruktorët dhe mentorët të bashkë-krijojnë mundësi trajnimi bazuar në njohuritë e përdoruesit, studentit, ofruesit të shërbimit dhe instruktorit për teknologjinë përkatëse. Vetë-vlerësimi i kompetencave mund të ndihmojë në identifikimin e nevojave për zhvillim profesional dhe trajnim. Në përgjithësi, qendra dhe përdoruesi i kujdesit shëndetësor përfitojnë nga mundësitë e vazhdueshme të arsimimit dhe zhvillimit profesional në përputhje me standardet e industrisë teknologjike. Edukimi i vazhdueshëm dhe zhvillimi profesional promovon aftësitë digjitale.

8.5 Si të zbatohet mësimi në qendër.

Udhëzimi duhet të korrespondojë me kompetencat aktuale të përdoruesit, studentit, ofruesit të shërbimit dhe stafit. Si i tillë, është i nevojshëm vlerësimi i njohurive ekzistuese të teknologjisë përkatëse. Bazuar në vlerësimin, mund të shtohen trajnime për të rritur edukimin digjital të anëtarëve të komunitetit të Qendrës Digjitale, ofruesve të shërbimeve, studentëve etj. Për t'u siguruar që këto trajnime janë efektive dhe kontribuojnë në avancimin e kompetencave të nxënësve, metodat për vlerësimin e angazhimit dhe të kuptuarit të nxënësve duhet të jenë të përfshira në cikle kohore të rishikimit të feedback-ut dhe komenteve nga ta. Një shembull është inkorporimi i pyetësorëve të incidenteve kritike në proceset e vlerësimit të qendrës, si dhe zhvillimi i kompetencave të qarta dhe përkatëse dhe rubrikave përkatëse për të vlerësuar arritjet e kompetencave të përmendura. Së fundi, duke inkorporuar ciklin e feedback-ut të rregullt, qendra mund të jetë në gjendje të përshtatë praktikën më të mirë me kontekstin lokal.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

9. Pedagogjia Digjitale

9.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Pedagogjia digjitale është më shumë sesa thjesht përdorimi i teknologjive digjitale në mësimdhënie; përkundrazi, pedagogjia digjitale kërkon reflektim mbi mjetet digjitale me një perspektivë pedagogjike kritike të aplikuar. Pra, ka të bëjë me përdorimin e mjeteve digjitale me mend, aq sa edhe me vendosjen kur të mos përdoren mjetet digjitale dhe vlerësimin e ndikimit të mjeteve digjitale në të nxënit. Ndërsa qëllimi është ndërtimi i kompetencave digjitale për mësimdhënien, mësimin dhe ofrimin e shërbimeve, në fund të fundit, praktikatat pedagogjike digjitale kanë një ndikim më të gjerë se funksionet arsimore (Toktarova & Semenova, 2020; Volkova et al., 2021). Pedagogjia digjitale do të jetë pjesë e kurrikulës në teori dhe praktikë me synimin që studentët të arrijnë kompetenca profesionale në një aplikim në kohë dhe korrekt të teknologjive digjitale të disponueshme.

9.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Integrimi i kompetencave digjitale në ofrimin e shërbimeve përfshin më shumë sesa thjesht përvetësimin e aftësive teknike; kërkon aplikimin praktik të mjeteve digjitale nëpërmjet pedagogjisë digjitale. Kjo qasje siguron që njohuritë teorike të transferohen në mënyrë efektive në situata të botës reale, duke përmirësuar si mësimdhënien ashtu edhe të nxënit. Duke u fokusuar si në aftësitë digjitale ashtu edhe në përdorimin e tyre praktik, institucionet arsimore mund të përgatisin më mirë individët që të lulëzojnë në një mjedis gjithnjë e më digjital (Toktarova & Semenova, 2020).

9.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Për të aplikuar në mënyrë efektive metodat e bashkëpunimit me klientët dhe për të përmirësuar pedagogjinë digjitale, është thelbësore të zhvillohet një koleksion i rishikuar nga kolegët i burimeve të ripërdorshme dhe të ripërziershme. Për më tepër, zbatimi i një procesi të fortë reagimi (feedback-u), duke përfshirë monitorimin dhe vlerësimin e rregullt, është thelbësor për vlerësimin e efektivitetit të bashkëpunimit. Ky proces duhet të përfshijë mbledhjen dhe analizimin e reagimeve të klientëve, reflektimin mbi praktikatat më të mira dhe identifikimin e sfidave dhe mundësive për të përmirësuar vazhdimisht procesin e bashkëpunimit dhe shërbimet e ofruara.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

“Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

9.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Duhet të ketë qasje inovative për të rritur angazhimin, motivimin dhe të menduarit kritik të studentëve. Më tej, për të përmirësuar pedagogjinë dhe mësimin digjital në qendër, duhet të ketë:

- Reflektim të shtuar , të menduarit e nivelit më të lartë dhe mësimi i thellë
- Përgjegjësi të shtuar për të mësuarit, aftësia për të bashkëvepruar me bashkëmoshatarët dhe mësuesit.
- Qasjet inovative që ofrojnë kënaqësi të mësuesve dhe reagime të menjëhershme për studentët.

9.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Kompetenca e edukatorëve psiko-socialë dhe shëndetësorë në pedagogjinë digjitale përbëhet nga kompetenca pedagogjike, digjitale dhe etike. Edukatorët duhet të jenë në gjendje të përdorin **teknologjinë digjitale** në mënyrë kuptimplote për të mbështetur mësimin e studentëve dhe duhet të mësojnë aftësitë thelbësore digjitale për profesionistët e ardhshëm dhe kjo duhet të përfshijë edukimin në lidhje me aspektet etike (Ryhtä et al., 2020).

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

10. E-Rehabilitimi

10.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Qëllimi i rehabilitimit është të fuqizojë njerëzit me gjendje shëndetësore ose me paaftësi që të jetojnë sa më të pavarur, të marrin pjesë në arsim, të jenë financiarisht produktivë dhe të kenë një jetë kuptimplotë (Chaturvedi & Jayarajan, 2017). Nevoja për rehabilitim po rritet globalisht për shkak të plakjes së popullsisë, përmirësimit të shërbimeve të kujdesit shëndetësor dhe rritjes së sëmundjeve jo të transmetueshme dhe kështu nevojat e paplotësuara të rehabilitimit janë rritur gjithashtu (Palagin et al., 2022).

Rehabilitimi elektronik (ose telerehabilitimi) është përcaktuar si "ofrimi i shërbimeve rehabilituese nëpërmjet përdorimit të teknologjive të informacionit dhe komunikimit" (Hung & Fong, 2019) dhe mund të përbëhet nga shërbime që përfshijnë vlerësimin, parandalimin, ndërhyrjen, trajtimin, trajnimin dhe këshillimin.

Plani i biznesit përcakton shërbimet e-rehabilitimit si pjesë të sistemi të kujdesit shëndetësor ose si një shërbim privat ndihmës. Plani përcakton grupet e përdoruesve të shërbimeve të e-rehabilitimit si dhe çmimin e shërbimeve apo çdo shërbimi falas. Rehabilitimi elektronik mund të marrë në konsideratë shumë teknologji si pajisjet e mobile, interneti, realiteti virtual dhe smartphone, dhe plani i biznesit identifikon blerjen e mjeteve të nevojshme teknike me çmimet në SIAHDPC. Përveç kësaj, mbrojtja e privatësisë dhe e të dhënave, vlerësimi i përdorshmërisë dhe qasja e klientit në shërbimet digjitale duhet të dizajnohen në përputhje me ligjin.

10.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Shërbimet mund të ofrohen në mënyrë fleksibile, në varësi të kohës/rezervimit ose me takim nëpërmjet telefonit ose video-konferencës. Rehabilitimi elektronik mund të përfshijë shërbime si terapi profesionale, fizioterapi, psikoterapi dhe/ose terapi gjuhësore dhe dizajni i shërbimit të e-rehabilitimit mund të përfshijë të gjitha më sipër, si dhe dizajnimin e shërbimit ndërdisiplinor të e-rehabilitimit (Wentink et al., 2018).

10.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Pajisjet janë përgjithësisht të thjeshta dhe të lehta për t'u përdorur pas trajnimit. Klientët duhet të mbështeten mirë në proceset e-rehabilitimit duke përfshirë udhëzimin, këshillimin dhe trajnimin. Bashkëpunimi me klientët kërkon të sigurohet që klientët të kenë qasje në teknologji, njohuri se si ta përdorin atë dhe motivimin e klientëve për të marrë pjesë aktive në procesin e rehabilitimit. Rehabilitimi elektronik i ofron klientit përfitime të tilla si kosto më të ulëta dhe mund të heqë kufizimet e transportit, oraret fleksibile të trajnimit dhe integrimin e përmirësuar të trajnimeve për zhvillimin e aftësive në jetën e përditshme (Cranen et. al. 2011). Barrierat mund të përfshijnë

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

humbjen e motivimit të rehabilitimit dhe frikën e klientëve si për kontaktet e reduktuara me bashkëmoshatarët, ashtu edhe për kontaktin e reduktuar me terapistin personal. Është e nevojshme të merren parasysh aftësitë digjitale dhe qëndrimet e klientëve ndaj rehabilitimit elektronik. Mund të jetë më e dobishme kombinimi i takimeve personale me rehabilitimin elektronik, në varësi të nevojave të klientëve. Motivimi për të prezantuar telerehabilitimin rritet nëse klienti e zgjedh atë vetë. Megjithatë, një diskutim i qëndrimeve në lidhje me telerehabilitimin dhe përfshirja e familjes së klientit, mund të rrisë shanset që klienti të zgjedhë telerehabilitimin. Për shembull, të rriturit e moshuar mund të mos kenë përvojë me teknologjinë, por fëmijët ose nipërit e tyre mund të kenë më shumë ekspertizë duke përdorur teknologjinë e disponueshme (Wentink et al., 2018).

10.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Qëllimi i të mësuarit është arritja e kompetencave rehabilituese të tilla si qasja me klientin në qendër, praktikat etike, të mësuarit gjatë gjithë jetës, menaxhimi dhe praktika e informuara në dëshmi (OBSH, 2021). Duke praktikuar në qendrën SIAHDPC, studentët do të jenë në gjendje të krijojnë marrëdhënie të mira me klientët dhe familjet e tyre duke përdorur aplikacionet e telekomunikacionit, ata do të mësojnë të menaxhojnë pajisjet dhe mjedisin në mënyrë që të mbështesë ndërveprim të mirë dhe të sigurt me klientët dhe familjet e tyre. Studentët janë gjithashtu në gjendje të komunikojnë në mënyrë empatike duke përdorur modalitete të komunikimit virtual ose në distancë, ose në mjete të tjera të komunikimit me shkrim. Studenti mund të identifikojë dhe pranojë qëndrimet, besimet dhe ndjenjat e klientit dhe familjes së tij/saj rreth teknologjisë së re. Studentët do të mësojnë se si të lehtësojnë dhe stërvitin klientët në përdorimin e aplikacioneve, harduerit dhe softuerit. Studentët do të mësojnë të përdorin një sërë aplikacionesh dhe platformash interneti në rehabilitimin elektronik dhe do të mësojnë vlerësimin, trajnimin, dhënien e komenteve dhe vlerësimin në proceset e-rehabilitimit me klientët. Studentët do të mësojnë të zbatojnë informacionin e bazuar në dëshmi rreth telerehabilitimit. Studentët mësojnë zgjidhjen e problemeve dhe zhvillojnë një sërë zgjidhjesh në shërbimet që lidhen me e-rehabilitimin.

10.5. Si të zhvillohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Metodat pedagogjike do të përshkruhen në kurset përkatëse të ZHVP-së. Pedagogjia digjitale nuk ka të bëjë vetëm me përdorimin e teknologjive digjitale për mësimdhënie, por me zbatimin e një perspektive kritike pedagogjike për përdorimin e pajisjeve digjitale, kështu që i njëjti rregull vlen për telerehabilitimin. Për këtë arsye, mësuesit duhet të theksojnë se kur duhet të përdorin pajisje digjitale dhe cilat mund dhe duhet të përdoren në çdo situatë individuale, duke përfshirë situatat në të cilat takimet personale janë të nevojshme. Në të vërtetë, kjo kërkon që studentët të reflektojnë se çfarë dhe si kanë mësuar zgjidhjet digjitale dhe si të transferojnë përvoja pozitive në SIAHDPC.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

11. Teleshëndetësia

11.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Theksi te teleshëndetësia mund të bëjë që kuptimet e tij të ndryshojnë, duke qenë se disa fokusohen në diskursin teknologjik, të tjerë në fushën e studimit dhe ndonjëherë edhe në aspektin kibernetik të kujdesit shëndetësor ose administrimit të programit. Rëndësia e teleshëndetësisë, e cila po theksohet, ndihmon për të shpjeguar këtë shumësi kuptimesh (Silva et al., 2014).

OBSH e përkufizon konceptin e teleshëndetësisë si “ofrimi i shërbimeve shëndetësore nga profesionistët shëndetësorë, ku distanca është një faktor kritik, duke përdorur teknologjitë e informacionit dhe komunikimit për të shkëmbyer informacion të vlefshëm për qëllime të diagnostikimit, trajtimit dhe parandalimit të sëmundjeve dhe lëndimeve, hulumtimit, dhe vlerësimit për të lehtësuar edukimin e vazhdueshëm të profesionistëve shëndetësorë, me synimin për të ruajtur shëndetin e individëve dhe komuniteteve” (OBSH, 2021). Duke u mbështetur në këtë, ne miratojmë propozimin e Silva et al., (2014, f.8) për zgjerimin e këtij koncepti, i cili përkufizohet si më poshtë: “si praktikë dhe njohuri e kujdesit shëndetësor që, me ndërmjetësimin e teknologjisë, materializohet në ekosistemin e informacionit dhe njohurive të kujdesit shëndetësor.

Për më tepër, një ide e re në teleshëndetësinë, lidhjet terapeutike relacionale (LTR) përshkruajnë zbatimin e qëllimshëm të lidhjes së marrëdhënive midis pacientëve dhe ofruesve të kujdesit shëndetësor ndërsa të dyja palët përpiqen drejt një qëllimi terapeutik. LTR është treguar të ketë një ndikim pozitiv në rezultatet me në qendër pacientin, të tilla si kënaqësia me kujdesin, respektimin dhe vetë-menaxhimin (Duffy et al., 2023).

Megjithatë, koncepti i teleshëndetësisë është ende një metodë e re e praktikimit të kujdesit shëndetësor dhe një praktikë e pazakontë në Kosovë. Përfshirja e tij në planin e biznesit të qendrës kërkon kërkime dhe analiza në mënyrë që të zbatohet siç duhet. Është vërejtur se teleshëndetësia përmirëson angazhimin e pacientit/klientit me monitorimin në distancë si dhe flukset klinike të punës duke rritur efikasitetin e praktikës. Duke vepruar kështu, pritet të ndihmojë në zgjerimin e qasjes në kujdes dhe arritjen e më shumë pacientëve/klientëve, si dhe të zvogëlojë shpenzimet e përgjithshme të praktikës, të ulë kostot e pacientit dhe të përmirësojë potencialisht cilësinë e kujdesit shëndetësor.

11.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Teleshëndetësia është përdorimi i teknologjive të komunikimit digjital, si **kompjuterët** dhe pajisjet **celulare**, për tu qasur shërbimeve të kujdesit shëndetësor nga distanca dhe për të menaxhuar kujdesin shëndetësor të klientit. Këto mund të jenë teknologji që klientët përdorin nga shtëpia ose që praktikuesit e qendrave të praktikës digjitale përdorin për të **përmirësuar ose mbështetur shërbimet e kujdesit shëndetësor**.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

“Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Zgjidhjet më komplekse të telemjekësisë, veçanërisht ato të përdorura nga sisteme më të mëdha shëndetësore, zakonisht kërkojnë një pako pajisjesh telemjekësie. Kjo pjesë e pajisjeve të telemjekësisë u jep ofruesve një kornizë celulare dhe një sistem ruajtjeje për të mbajtur **kamera, monitorë kompjuteri, tastierë, kompjuterë dhe celularë pajisje mjekësore.**

11.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Teleshëndetësia përfshin teknologji të ndryshme si monitorimi në distancë i shenjave vitale, video-konferenca dhe përdorimi i aplikacioneve të shëndetit celular (mShëndeti) për të mbështetur kujdesin parandalues dhe për të promovuar stile jetese më të shëndetshme. Për të siguruar zbatimin efektiv të teleshëndetësisë në Kosovë, është thelbësore të vlerësohen nivelet e arsimimit digjital dhe disponueshmëria e pajisjeve të nevojshme në mesin e klientëve. Ofrimi i trajnimit të synuar për klientët do të përmirësojë aftësitë e tyre digjital, duke mundësuar qasje më të lehtë dhe përdorim më të mirë të shërbimeve digjitale të kujdesit shëndetësor.

11.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Është e rëndësishme që në këtë projekt të **zhvillohen programe trajnimi** nga IAL. Ofruesit dhe përdoruesit e shërbimeve do të kenë nevojë për trajnime për shërbimet teleshëndetësore, prandaj, aftësitë dhe komunikimi digjital duhet të mësohen për të mbështetur më mirë klientët dhe familjen e tyre. Aftësitë që mësohen duhet të përfshijnë trajnimin teknik, si dhe teknikat e komunikimit të përzemërt dhe empatik. Trajnimi teknik mund të ofrohet përmes video udhëzuesve dhe pyetjeve më të shpeshta, etj. Trajnimi duhet të dizajnohet në bazë të rolit të përdoruesve, p.sh. studentët, ofruesit dhe përdoruesit.

11.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Edukimi Online në Teleshëndetësi është një **komunitet virtual** i ekspertëve teleshëndetësor dhe klinikë që krijojnë një platformë gjithëpërfshirëse për edukimin teleshëndetësor. **Kurset e tyre edukojnë mjekë, infermierë, administratorë, ekipe të IT-së dhe politikëbërës në përmbajtje ndërvepruese dhe tërheqëse.**

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

12. Kompetenca e Sipërmarrjes

Kuptimi i Sipërmarrjes brenda SIAHDPC është i lidhur ngushtë me Kornizën Evropiane të Kompetencave të Sipërmarrjes (EntreComp) e cila u zhvillua nga Qendra e Përbashkët e Kërkimeve (QPK) e Komisionit Evropian në vitin 2016. EntreComp e përkufizon Sipërmarrjen si "kapacitetin për të vepruar sipas mundësive dhe ideve, dhe t'i shndërrojë ato në vlerë për të tjerët. Vlera që krijohet mund të jetë financiare, kulturore ose sociale" (Bacigalupo et al. 2016). Si i tillë, QPK mbështetet në një përkufizim që u zhvillua për herë të parë nga Fondacioni Danez për Sipërmarrjen në vitin 2012. Me sa duket, ky përkufizim përfshin një të ashtuquajtur kuptim më të gjerë të sipërmarrjes, i cili nuk kufizohet në krijimin e një biznesi fillestar, por më tepër shtrihet në dimensionet e intrasipërmarrjes (ose sipërmarrjes së korporatës dhe sipërmarrjes publike). Kështu, "sipërmarrja kuptohet si një kompetencë kyçe transversale e zbatueshme nga individë dhe grupe, duke përfshirë organizatat ekzistuese, në të gjitha sferat e jetës" (Bacigalupo et al. 2016). Në fakt, ky kuptim i sipërmarrjes është gjithashtu i rëndësishëm për t'u zbatuar në kuadër të projektit SIAHDPC, veçanërisht në lidhje me materialet mësimore dhe edukative që do të zhvillohen në paketat e punës 3 dhe 4. Është me rëndësi jetike që stafi pjesëmarrës nga organizatat e SIAHDPC të ndajnë të njëjtin kuptim të sipërmarrjes ndërsa punojnë së bashku brenda projektit. Për më tepër, ndërgjegjësimi i edukatorëve dhe studentëve të organizatave të vendit të synuar për EntreComp dhe kuptimi i gjerë i sipërmarrjes duhet të rritet me përpjekje shtesë. Kjo e fundit konsiderohet thelbësore për transferimin e suksesshëm të njohurive, burimeve dhe përvojave në lidhje me edukimin për ndërmarrësi nga partnerët e BE-së tek partnerët kosovarë.

12.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Duke pasur parasysh se termi sipërmarrje zakonisht i referohet individëve që bëjnë ose mund të bëjnë gjëra të reja dhe fitojnë më shumë duke bërë diçka në një mënyrë të re ose të ndryshme, është e rëndësishme të theksohet se sipërmarrja dhe kompetenca e inovacionit janë kompetenca tërthore që zbatohen për të gjitha fazat e arsimit dhe studimit. Në botën e sotme, aplikimi i sipërmarrjes në çdo plan biznesi është pothuajse i pashmangshëm. Sipërmarrja ndihmon një organizatë të vendosë aktivitetet dhe objektivat kryesore dhe se si planifikon të arrijë qëllimet e saj. Më tej, është mjaft e rëndësishme të krijohet një mjedis që në fillim i cili mundëson që idetë novatore të lulëzojnë dhe më vonë të zhvillohen dhe të mbështeten.

12.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Duke krijuar mundësi për studentët, stafin dhe mësuesit për të eksploruar dhe zhvilluar ide dhe iniciativa të reja që potencialisht mund të zhvillohen në avancimin dhe përmirësimin e shërbimeve në qendër. Qendra duhet të ofrojë burime financiare, njerëzore dhe teknike për personelin që ka ide për të zhvilluar të cilat automatikisht do të ndihmojnë në zhvillimin e mëtejshëm të qendrës.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

12.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Duke “dëgjuar” vazhdimisht shqetësimet dhe problemet e klientit në lidhje me shërbimet që i ofrohen. Në këtë mënyrë, qendra mund të përmirësojë shërbimet bazuar në reagimet e klientëve të tyre, nga të cilat përfitojnë jo vetëm klienti, por edhe qendra për zhvillim të mëtejshëm.

12.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Rritja personale e studentëve dhe zhvillimi i aftësive sipërmarrëse lehtësohen nga kultura, pedagogjia dhe edukimi. Dukshmëria e "rrugës së sipërmarrjes" shihet në të gjithë kurrikulën dhe gjatë arsimit si një ndërgjegjësim në rritje për aftësitë dhe njohuritë sipërmarrëse. Arsimi dhe kultura mundësojnë zhvillimin e gjerë të mendësisë sipërmarrëse, nga të cilat përfitojnë individët dhe shoqëria.

Palët e interesuara dhe mjedisi veprojnë si mbështetje për zhvillimin e kompetencave të studentëve dhe gjenerimin e sipërmarrësve të rinj. Kompetencat e sipërmarrjes mund të mësohen në mjedise dhe platforma të ndryshme. Gjatë shkollimit nxënësit marrin pjesë aktive në shoqëri dhe në jetën e punës. Ata punojnë së bashku me kompanitë dhe sipërmarrësit për të praktikuar aftësitë e tyre sipërmarrëse përmes aktiviteteve përkatëse si projektet dhe trajnimet. Në fund të arsimit studentët mund të hyjnë në tregun e punës, të vetëpunësohen dhe të bashkëthemelojnë kompani të reja me kolegët e tyre.

12.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Aktivitetet mësimore në qendër mund të përdorin një mjedis nxënës-mësues që bazohet në parimet e sipërmarrjes, duke përfshirë bashkëpunimin dhe partneritetin. Në mënyrë të veçantë, të gjitha palët duhet të ndajnë mundësitë për të kontribuar në proceset e mësimdhënies, duke përfshirë hartimin e kurrikulës, hartimin e 'klasës' dhe proceset e tjera të analizës dhe kërkimit që lidhen me mësimdhënien dhe të nxënit.

Në këtë mënyrë, duke ofruar mundësi të barabarta horizontale, me një shumëllojshmëri këndvështrimesh nga të dy palët e interesuara, mësimdhënia do të bazohet në një kurrikul/program më efektiv që i përshtatet mësuesit ashtu edhe studentit. Studentët e angazhuar janë të domosdoshëm për mësimdhënie efikase dhe mund të prodhojnë efekte të tjera si përmirësime në idetë e zhvillimit të biznesit dhe aftësitë e komunikimit.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

“Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

13. Zhvillimi i Nxitur nga Njeriu

13.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Strategjia e përcaktuar në planin e biznesit të Qendrës sonë do të inkorporojë konceptin e Zhvillimit të Nxitur/Drejtuar nga dhe për Njeriun kryesisht përmes krijimit të një mjedisi të favorshëm për zhvillimin njerëzor duke përdorur dhe eksploruar vazhdimisht teknologjinë e re përkatëse. Kjo e prezanton këtë perspektivë në mjedisin e kujdesit shëndetësor kryesisht përmes pronësisë së përbashkët dhe decentralizimit, me objektivin për të ndihmuar shoqërinë tonë të bëhet më resiliente ndaj goditjeve të paparashikuara në të ardhmen dhe sfidave të mëdha të parashikueshme me të cilat përballet njerëzimi. Gjithashtu, njeh dhe thekson besimin se secili duhet të jetë në gjendje të marrë kujdesin shëndetësor që kërkon pa frikë nga dëmtimi financiar ose varfëria (OBSh, 2016).

Përveç kësaj, ne e njohim dhe theksojmë rëndësinë e të qenit vigjilent dhe të hapur ndaj rimendimit të ardhshëm të zhvillimit njerëzor pasi përparimi shkencor krijon njohuri shtesë të rëndësishme.

13.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Ky koncept do të përfshihet në procesin e dizajnit të shërbimit për mundësimin dhe shfaqjen e shërbimeve të E-shëndetit. Në të vërtetë, përmes ofrimit të shërbimeve të shëndetit elektronik, tele-shëndetit dhe shëndetit virtual, ne kërkojmë të personalizojmë më tej shërbimet tona sipas nevojave të klientëve; në këtë drejtim, pajisjet e planifikuara do t'u mundësojnë ofruesve të shërbimeve brenda dhe jashtë qendrës të lidhen me klientët në ambientet e Qendrës ose në vende të tjera të përshtatshme për ta.

Përvoja e Qendrës sonë do të shërbejë si dëshmi unike shtesë që nevojitet veçanërisht kur dizajnohen teknologjitë e informacionit dhe komunikimit të zbatueshme në sektorin e kujdesit shëndetësor (Niemelä et al., 2014).

Më tej, Qendra shkon përtej fokusit të paradigmës së Industrisë 4.0 që lidhet me këtë koncept, domethënë, ajo nënvizon rëndësinë e jo vetëm digjitalizimit të punës. Në vend të kësaj, ai miraton paradigmen e Industrisë 5.0, përkatësisht duke theksuar se puna duhet të jetë gjithashtu e përqendruar te njeriu, resilient dhe e qëndrueshme (Tóth et al., 2023).

13.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Mes transformimeve të shumta shoqërore dhe teknologjike në shkallë të gjerë, kërkohen modele të ofrimit të shërbimeve të shëndetit elektronik që respektojnë vlerat dhe nevojat njerëzore që janë të afta të integrojnë perspektiva të shumta në dizajnimin e shërbimit, në mënyrë që të arrihen rezultate që janë interesante, të realizueshme dhe të qëndrueshme në të gjitha kuptimet

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

(Niemelä et al., 2014).

Përfshirja e kujdestarëve parësorë në tablonë më të gjerë të kujdesit shëndetësor lejon përfshirjen e sfidave të reja të shëndetit publik, përmes informimit dhe edukimit të kujdestarëve

13.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Qendra jonë kërkon të ofrojë qasje novatore dhe alternative për ofrimin e shërbimeve arsimore dhe shëndetësore që nuk bazohen vetëm në një autoritet të vetëm qendror, por në pronësi të përbashkët, si dhe infrastrukturë dhe shërbime të decentralizuara.

Ajo ofron mundësi alternative për të avancuar cilësinë e trajnimit dhe shërbimeve arsimore përmes fuqizimit të mësuesve dhe studentëve përmes përdorimit të mjeteve dhe instrumenteve teknologjike që i mbajnë ata të përfshirë në mënyrë aktive ndërsa kërkojnë të ndajnë dhe gjenerojnë njohuri rreth sfidave specifike.

13.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Ndërsa krijojmë kapacitete të reja njerëzore dhe teknologjike, do të jemi në gjendje të ofrojmë shërbime shëndetësore gjithnjë e më cilësore dhe t'i përshtatim ato sipas nevojave specifike të klientit në mënyrë shumë më efektive dhe efikase! Sidomos personat që varen nga kujdesi ose personeli shëndetësor, ose nga njerëz të tjerë për t'i kaluar aktivitetet e përditshme, mund të përfitojnë gjerësisht nga përdorimi i teknologjive digjitale dhe digjitalizimi në sektorin e kujdesit shëndetësor. Këtu mësuesit luajnë një rol të rëndësishëm për të parë dhe kuptuar nevojën dhe gjithashtu për të gjetur këtë grup të synuar dhe për të identifikuar projektet e duhura

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

14. Përfshirja e Përdoruesit

14.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Duke marrë parasysh orientimin e përqendruar te konsumatori i ofrimit të shërbimeve shëndetësore dhe të kujdesit social, gjithnjë e më shumë, arsimit i lartë kërkon përfshirjen e përdoruesve. Ky koncept është veçanërisht i zbatueshëm në kontekstin e kujdesit shëndetësor, ku dimensionin e përfshirjes është relativisht më intensiv dhe më i gjatë nga perspektiva konsumator/klient/pacient (Rhodes, 2012). Ndryshe nga koncepti i pjesëmarrjes, i cili thekson aktin e të pasurit apo të qenit pjesë e diçkaje, ose ndarjen e diçkaje, dhe ai i angazhimit, që nënkupton aktin e angazhimit ose gjendjen, rrethanën apo realitetin e të qenit i angazhuar, përfshirja nënkupton gjendjen e të qenit aktivisht i përfshirë në një veprim apo proces (Oxford English Dictionary, 2024). Ky koncept reflektohet në qendër duke njohur fuqinë dhe të drejtën e përdoruesve dhe manifestohet në Termat e Referimit në drejtim të caktimit të përgjegjësive nga niveli i pjesëmarrjes deri në kontrollin e proceseve të caktuara.

Duke pasur parasysh kontekstin lokal, ne kemi miratuar masat e mëposhtme, të cilat do të jenë gjithashtu pjesë e strategjisë së qëndrueshmërisë: qasje fleksibile për profesione të ndryshme, duke siguruar bashkëpunimin e përdoruesve dhe marrëdhënie transparente (Downe et al., 2007); vendimmarrja në bashkëpunim ndërmjet përdoruesve, akademikëve, studentëve (Morgan & Jones, 2009); qasje gjithëpërfshirëse për përdoruesit nga prejardhje të ndryshme, veçanërisht grupet e nënpërfaqësuar (Agnew & Duffy, 2010); njohja e përfshirjes në terma të mundshëm si pagesa dhe tituj të tillë si ligjërues bashkëpunëtor, ofrimi i qasjeve në mundësitë e zhvillimit (Minogue et al., 2009); mbështetje dhe trajnime të vazhdueshme për të gjithë të përfshirët (Rush, 2008); hulumtimi dhe vlerësimi mbi ndikimin e përfshirjes si te përdoruesit, mirëqenia e klientit ashtu edhe rezultatet e të nxëniet të studentëve (Furness et al., 2011).

14.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Në Qendrën e udhëhequr nga studentët (Student-Run), përdoruesi i shërbimit (klienti/marrësi i shërbimit) identifikohet si një pjesëmarrës aktiv dhe një aktor i barabartë në mirëqenien dhe rehabilitimin e tyre. Përdoruesi i shërbimit fuqizohet dhe inkurajohet nga ofruesi i shërbimit të shprehë prioritetet e tij në lidhje me vlerat dhe pikëpamjet e veta. Përfshirja e përdoruesve është një koncept i rëndësishëm në modelin e qendrës, përmes tij ne transmetojmë pozicionin dhe rëndësinë e klientit në të gjithë procesin e trajtimit. Për më tepër, në fazën e planifikimit të biznesit, është thelbësore të sigurohen perspektivat dhe nevojat e përdoruesve në mënyrë që të përmirësohet performanca e qendrës.

Përdoruesi i shërbimit lejohet dhe inkurajohet të përfshihet në gjithë procesin e shërbimit. Përdoruesi i shërbimit merr pjesë në procesin e përcaktimit të qëllimeve dhe në bashkëpunimin zhvillohen planet e ndërhyrjes. Strategjitë e ndërhyrjes janë krijuar për të marrë parasysh vlerat dhe pikëpamjet e përdoruesve të shërbimit. Për më tepër, për të vendosur më mirë këtë koncept

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

për shërbimet e qendrës, anketat e kënaqësisë së përdoruesve dhe vlerësimi i nevojave do të jenë disa nga metodat që do të adoptohen për ta mbështetur atë.

14.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Koncepti i përfshirjes së përdoruesve është thelbësor në bashkëpunimin e shëndetshëm midis të gjitha palëve të përfshira në qendër. Pikat e mëposhtme janë burim provash të mira për të mbështetur mirë integrimin e këtij koncepti në qendër:

- **Bashkë-krijimi:** shërbimet e planifikimit përfshijnë gjithmonë ata persona që janë pjesë e një sistemi ose një shërbimi (përdoruesit e shërbimeve dhe ofruesit e shërbimeve).
- Përdoruesit e shërbimeve duhet të jenë të vetëdijshëm për elementet e një shërbimi. Evidentimi krijon besnikëri dhe i ndihmon klientët të kuptojnë të gjithë përvojën e shërbimit.
- Mbani mend diskutimin simetrik. Pyetni dhe jini sinqerisht të interesuar për pikëpamjet e përdoruesve të shërbimit.
- Guximi të dilni nga zona e rehatisë dhe të provimi i diçkaje të re; mënyra më e mirë për t'u bërë një profesionist më i mirë me në qendër njeriun.
- Besimi rrit besimin: shikoni dhe dëgjoni të gjithë, jini prezent, besoni në aftësinë e secilit për të mësuar, jepni përvoja të suksesit.
- Duke vëzhguar, identifikuar dhe reflektuar, veçanërisht pikat e forta dhe burimet e përdoruesit të shërbimit, arrihet ndryshimi i dëshiruar, ruhet motivimi dhe përkushtimi i brendshëm dhe forcohet roli aktiv në mirëqenien/rehabilitimin e dikujt.
- Ndihmoni përdoruesin e shërbimit të besojë në aftësitë e veta. Jepni shumë reagime konkrete dhe pozitive për të rritur vetë-efikasitetin dhe vetëvlerësimin e përdoruesit të shërbimit.
- Reflektoni kulturën tuaj të ndërveprimit dhe mjedisin; a inkurajojnë dhe fuqizojnë bashkë-krijimin dhe përvojat e suksesit.

14.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Duke pasur parasysh se përfshirja e përdoruesve është thelbësore në mirëfunksionimin e qendrës, ajo duhet analizuar me kujdes në çdo fazë të krijimit të qendrës. Përfshirja e përdoruesve është thelbësore si dhe një koncept në aspektin e të mësuarit të qendrës. Në përgjithësi, përdoruesit duhet të përfshihen që nga fillimi i çdo iniciative dhe gjatë gjithë kohës. Kjo do të përfshinte lehtësimin e përdoruesve dhe palëve të tjera të interesuara për të menduar në cilat fusha ata mendojnë se mund të kontribuojnë më së miri. Përfshirja e përdoruesve si koncept mund të prezantohet gjatë kryerjes së trajnimeve dhe seminareve për të demonstruar rëndësinë e tij për zhvillimin e vazhdueshëm të qendrës.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

14.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Përmes përfshirjes aktive të klientëve në proces, do të përfshihen aktivisht edhe studentët dhe në këtë mënyrë do të krijohet qasja si model funksional i qendrës në procesin e të mësuarit dhe ofrimit të shërbimeve. Për më tepër, përfshirja e pacientëve që kanë përvojë të mirë për t'u treguar historitë e tyre studentëve mund ta zbukurojë mësimin me përvojat e jetës reale.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

kolegji-heimerer
Arsim dhe Karrierë në Shëndetësi

 Metropolia

jamk.fi
JAMK University of Applied Sciences

Republika e Kosovës
Republic of Kosovo
Qeveria e Kosovës
Government of Kosovo
Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë / Ministria za Obrazovanje, Nauku i
Tehnologji / Ministry of Education, Science and Technology

 ISEE-HSP
Institute of Southeast Europe
for Health and Social Policy

 UNIVERSITETI
KADRI ZEKA
UNIVERSITY

 milkyway
creative

RIT
Kosovo

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

15. Përdoruesi i Fundit

15.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Një përdorues i fundit përkufizohet si dikush që përdor shërbimet e ofruara nga qendra. Në lidhje me këtë projekt, si klientët ashtu edhe profesionistët njihen si përdorues të fundit. Përputhja e nevojave dhe qëllimeve të tyre është thelbësore për të mbështetur praktikën e bazuar në prova në ofrimin e rezultateve optimale të terapisë. Qendra është krijuar për ta perceptuar këtë koncept si një kanal shërbimi, ndërkohë që është e ndjeshme ndaj nevojave unike, preferencave, prioriteteve dhe të drejtës së vendimmarrjes së përdoruesve, të paktën po aq të rëndësishme sa ato të përshkruara nga profesionistët, duke ofruar shërbime për ta.

15.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Kur bëhet fjalë për arritjen e një zbatimi të suksesshëm të projektit, të gjithë përdoruesit e fundit, përfshirë studentët, klientët dhe profesionistët janë grupe të rëndësishme të pjesëmarrjes në procesin e zhvillimit. Kështu, për të ofruar shërbime të suksesshme dhe për të zhvilluar aftësi dhe kompetenca specifike, merren parasysh nevojat e tyre. Ofrimi i shërbimit tek përdoruesi fundor është hapi i fundit i procesit të zhvillimit dhe qëllimi është që të ndihmohen përdoruesit fundorë të arrijnë diçka që, para kësaj, nuk ishin në gjendje. Për këtë arsye, koncepti është i rëndësishëm për shërbimet e qendrës pasi ndihmon në dizajnimin e shërbimeve të përshtatshme për përdoruesit fundorë. Të kesh dizajn efektiv dhe të përshtatshëm për përdoruesit fundorë është e dobishme sepse mund të promovojë aderimin dhe rritjen e efektivitetit klinik (McDonagh & Thomas, 2013).

15.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Puna në bashkëpunim me klientin konsiderohet si një komponent integral i procesit terapeutik, një koncept thelbësor integruar dhe një tregues i fortë i rezultatit (p.sh. Horvath & Bedi, 2002; Martin et al., 2000; Tryon & Winograd, 2002). Për më tepër, për të mbështetur, lehtësuar dhe përmirësuar shërbimet e ofruara për përdoruesit e vërtetë (klientët) fundor, nevojitet komenti i tyre. Kështu, të paturit e një mjedisi dhe marrëdhëniesh bashkëpunuese ofron një platformë për klientët që të eksplorojnë problemet e tyre, të reflektojnë mbi alternativat, të shprehin mendimet dhe shqetësimet e tyre, të negociojnë qëllimet për trajtimin dhe të ndajnë atë që ka qenë e dobishme për ta dhe çfarë ka munguar ose jo duke punuar.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

“Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

15.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Qendra i ofron përdoruesit fundor, në këtë rast studentit, një mjedis ku ata mund të zhvillojnë aftësi dhe kompetenca të reja të nevojshme për punën e ardhshme. Qendra ofron një mjedis që e bën të qartë përmbajtjen, arsyet për të mësuar përmbajtjen dhe zotërimin e synuar. Studenti duhet të jetë në gjendje të mësojë shërbimet që ofrohen, si duhet të ofrohen, çfarë duhet bërë në situata specifike dhe rolin e tyre në qendër. Në këtë mënyrë, studenti do të zhvillojë aftësitë, kompetencat dhe këndvështrimet e nevojshme për profesionistët duke u bërë pjesëmarrës aktivë në një mjedis me në qendër nxënësin.

15.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Një tjetër faktor kyç në qendrën e praktikës digjitale është roli i mësuesit. Në vend që të kenë rolin e ofruesit të informacionit, mësuesit marrin rolin e lehtësuesve. Që do të thotë se ata ndihmojnë nxënësin të ndërveprojë me përmbajtjen në mënyra produktive. Duke pasur një përfshirje aktive të të dyja palëve, studentëve dhe mësuesve, përmirësohet të mësuarit e përmbajtjes dhe i ndihmon pjesëmarrësit të lëvizin nga fillestarët drejt statusit të ekspertit. E cila nga ana tjetër, mund të çojë në rezultate më të mira trajtimi për klientët.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

16. Zakonet e Përdoruesit/ Përdorshmëria

16.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Përdorshmëria si koncept mund të zbatohet në koordinim me të gjithë partnerët e projektit dhe partnerin kryesor. Rëndësia e përdorshmërisë bie në platformat që përdorin përdoruesit dhe rezultatin që ata prodhojnë. Përdorshmëria tregon që një produkt ose shërbim funksionon pa gabime. Përdorshmëria mund të ndihmojë në dallimin e produkteve tuaja nga ato të konkurrentëve tuaj. Nëse dy produkte janë në thelb të barabarta në dobi, produkti me përdorshmëri më të mirë ndoshta do të konsiderohet si superior. Përveç kësaj, dukja dhe ndjesia e Windows dhe udhëzimet shoqëruese të programimit kanë barazuar fushën e lojës për ndërfaqen bazë të përdoruesit, në mënyrë që shumë programe që shërbejnë funksione të ngjashme duken dhe veprojnë disi njësoj. Këto ngjashmëri nënkuptojnë se dallimet e vogla në përdorshmëri mund të kenë një efekt të madh në preferencën e përdoruesit.

16.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Parakushti për përdorshmëri të suksesshme është testimi i versionit beta të platformës me përdorues të vërtetë. Pas rezultateve fillestare të testimit, ne mund të fillojmë të përvijojmë pjesë që duhet të përmirësohen. Inkorporimi i tij do të çonte në një produkt shumë të përmirësuar, në këtë rast qendrën digjitale në disa fusha, dhe uljen e kostove dhe kohës së trajnimit në ofrimin e shërbimeve të qendrës.

16.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Pasi të krijohet qendra dhe të kemi klientë, atëherë mund të bëjmë teste të përsëritura që do të na bëjnë të përmirësojmë platformën tonë dhe të kemi përdorshmëri më të mirë. Zhvilluesit duhet të kuptojnë se nuk janë përdorues tipikë. Ata kanë njohuri dhe kuptim më intime të sistemit që po zhvillojnë sesa përdoruesi mesatar ndonjëherë. Aspektet e ndërfaqes që janë të paqarta ose konfuzë për shumicën e përdoruesve mund të jenë plotësisht të qarta për dikë që ka punuar në projekt. Disa zhvillues softuerësh mund të ndjejnë ndjeshmëri me përdoruesin mesatar deri në një farë mase, por nuk ka asnjë zëvendësim për ndërveprimet reale të përdoruesve aktualë me produktin.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

16.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Në bashkëpunim me IAL-ët dhe të gjithë partnerët e projektit në qendër, veçanërisht universitetet, ata mund të ndihmojnë në angazhimin e studentëve si përdorues përmes platformave të versionit beta, i cili në të njëjtën kohë do t'i ndihmojë studentët të inkorporohen në të mësuarit se si kryhen ose ofrohen shërbimet përmes platformave.

16.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Në bashkëpunim me IAL-ët dhe të gjithë partnerët e projektit në qendër, përdorshmëria mund të përmirësojë metodat pedagogjike duke lejuar mentorët/mësuesit të hyjnë si përdorues, gjë që do t'i ndihmonte ata të rrisin njohuritë dhe përvojën e tyre si përdorues.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

17. Të Mësuarit Gjatë Gjithë Jetës (Life Long Learning)

17.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Koncepti për planin e të mësuarit gjatë gjithë jetës mund të inkorporohet dhe buxheton një plan si më poshtë: Module mësimore fleksibile, në mënyrë të tillë që modulet të mund të dizajnohen dhe planifikohen për një sërë mënyrash ofrimi. Këto module mund të ofrohen virtualisht, në fundjavë, në mbrëmje, module të kurseve intensive, etj. Përveç moduleve të ndryshme fleksibile, klasat do të jenë edhe të përballeshme, pasi arsimimi shihet si një investim për të ardhmen, përballeshmëria nuk duhet parë si një faktor që përfundon stimujt e të mësuarit gjatë gjithë jetës. Klasat mund të jenë sfiduese për grupe të caktuara njerëzish në periudha të caktuara të jetës së tyre, dhe si e tillë është planifikuar një kurrikulë për nxënësit e rritur. Kjo vjen si një metodë për të qenë në gjendje për të kuptuar atë që mësohet, duke aplikuar mjete të ndryshme, madje edhe një kurrikul për nxënësit e rritur.

Që diçka të mësohet mirë, ajo duhet të zbatohet edhe në situata të jetës reale, dhe si e tillë ne planifikojmë të inkorporojmë mësimin e bazuar në praktikë, i cili do t'i ndihmojë studentët të bëhen më me përvojë.

Vlerësimi i vazhdueshëm i rezultateve të të nxënit është gjithashtu një tregues tjetër i rëndësishëm në performancën e nxënësve dhe si i tillë ne planifikojmë të aplikojmë këtë metodë për të siguruar cilësi në proces dhe rezultat.

17.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Shërbimi i qendrës mund të ofrohet përmes trajnimit të mësuesve, zhvillimit profesional dhe trajnimit në punë. Si dhe modulet fleksibile të të mësuarit, dizajni dhe planifikimi për një sërë mënyrash ofrimi - online, në fundjavë, në mbrëmje, module të kurseve intensive dhe klasa të përballeshme. Vlerësimi i Efektivitetit të Shërbimit luan gjithashtu një rol vendimtar, veçanërisht kur bëhet fjalë për sigurimin e cilësisë dhe funksionalitetit të qendrës. Qendra- reflekton dhe përshtatet bazuar në vlerësimin e shërbimit.

17.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Duke ofruar personalisht dhe programe online të lehtësuara nga partnerë të brendshëm dhe të jashtëm, mund të krijohet një bashkëpunim midis klientëve dhe qendrës. Ky bashkëpunim mund të mbahet edhe përmes Vlerësimit të NQP-ve bazë (Njohuritë, Qëndrimet, Praktikat). Një mënyrë tjetër bashkëpunimi mund të jetë identifikimi i boshllëqeve që do të ndihmojnë në sinkronizimin me nevojat e klientëve. Kurrikula e zhvilluar nga fakulteti/teknikët dhe mësimi/trajnimi i përdoruesve lokalë mund të vlerësohet si një mjet bashkëpunimi (praktikat më të mira, sfidat dhe mundësitë).

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

17.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Modulet fleksibile të të mësuarit pritet të rrisin aftësitë e të mësuarit duke ofruar zhvillim profesional, trajnim në punë. Kjo i ndihmon studentët të mësojnë dhe praktikojnë në të njëjtën kohë, dhe si të tillë të jenë të aftë të zbatojnë praktikisht atë që mësojnë. Klasat e përballeshme janë gjithashtu një faktor tjetër i rëndësishëm i të mësuarit. Reflektimi dhe vetë-reflektimi përmes një vlerësimi të vazhdueshëm të rezultateve të të nxënësve luajnë një rol shumë të rëndësishëm në aftësinë për të kuptuar mirë procesin e të mësuarit (Goode et al., 2022).

17.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Kurrikula për nxënësit e rritur dhe mësimi i bazuar në praktikë janë mjete që ndihmojnë mentorët/mësimdhënësit në proceset e mësimdhënies, pasi e bën më të lehtë krijimin e objektivave që janë të arritshme për studentët dhe i ndihmojnë ata gjatë procesit të të nxënësve. Vlerësimi i nxënësve për mësimdhënien dhe përmbajtjen e kurrikulës mund t'i ndihmojë mentorët në zbatimin e metodave që mund të përqafohen nga studentët.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

18. Inovacioni

18.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Të vetëdijshëm për një sërë përkufizimesh të konceptit të inovacionit, ekipi ynë ka adoptuar një pikëpamje të përzier mbi të, që përbën inovacionin social dhe atë të biznesit. Domethënë, ne njohim meritat e përkufizimit të orientuar drejt fitimit të Schumpeter (pamja e biznesit) për inovacionin (Schumpeter, 1934), por nuk sakrifikojmë pjesën tjetër të tablosë, duke marrë parasysh kuptimet që lidhen me përmirësimin e kushteve të jetesës për njerëzit dhe mjedisin. - sistemi në përgjithësi. Arsyetimi pas kësaj nuk është thjesht demagogjik, por bazohet në potencialin e jashtëzakonshëm të krijimit të vlerave të shtuara në punën tonë përmes një qasjeje të tillë, teksa përgatitemi dhe kontribuojmë në kalimin nga një shoqëri e pazhvilluar drejt një shoqërie të përqendruar te dijet, shërbimet dhe mirëqenia, me fokus te njeriu.

Përdorimi i inovacionit tregon një proces ku individët konceptojnë idetë, produktet për t'iu qasur atyre ekzistuese në mënyra të reja, krijuese. Ky proces do të udhëheqë modelin e biznesit në fushat e rritjes së biznesit, rëndësisë dhe konkurrencës. Inovacioni si pjesë e planit të biznesit të qendrës do të ndihmonte në krijimin e mënyrave të reja të ofrimit të shërbimeve për klientët e saj, të cilat do të çojnë në një vend të qëndrueshëm dhe të leverdishëm në treg. Ndërsa plane të ndryshme biznesi mund të kërkojnë qasje të ndryshme bazuar në qëllimet dhe synimet e tyre, ai është përqafimi i inovacionit si komponenti kryesor i arritjes së suksesit.

18.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Duke pasur parasysh që qendra ofron shërbime përmes qendrës digjitale, rëndësia e inovacionit qëndron në thelbin e inovacionit, kryesisht atë të teknologjisë. Inovacioni në teknologji dhe digjitalizimi hap rrugën e ofrimit të shërbimeve të qendrës në cilësinë më të lartë përmes mjeteve më të fundit dhe të përditësuara, si realiteti virtual, inteligjenca artificiale, apo robotika. Për shembull, përdorimi i realitetit virtual (VR) është dëshmuar se trajton një sërë shërbimesh të shëndetit mendor, duke lejuar matje në kohë reale të përgjigjeve emocionale, psikologjike dhe të sjelljes që përfshijnë situata të jetës reale dhe si të tilla mundësojnë kontrollin eksperimental (Emmelkamp & Meyerbröcker, 2021). Përdorimi i kësaj teknologjie të lartë në të njëjtën kohë rrit produktivitetin dhe efikasitetin e klinikës në ofrimin e shërbimeve të saj, gjë që përndryshe do të kërkonte shumë kohë në praktikë, dhe në të njëjtën kohë rrit infrastrukturën e qendrës.

18.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Që inovacioni të vihet në praktikë kërkon punë dhe zbatim. Që idetë të bëhen projekte, ka një sërë shërbimesh që duhet të ofrohen ndërmjet palëve të ndryshme. Këto projekte inovative do të kërkojnë bashkëpunim ndërmjet klientëve dhe qendrës, si dhe klientëve mes tyre.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

18.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Inovacioni pritet t'i ndihmojë studentët të personalizojnë dimensione të ndryshme të të nxënës, në mënyrën që ata të kenë qasje në nivele të reja informacioni dhe burimesh, duke ofruar kanale të personalizuara të arritjes për secilin student. Qasja e arsimit, veçanërisht në sektorin e shëndetësisë, përmes modeleve inovative do të gjeneronte aftësi ndërdisiplinore në avancimin profesional të studentit. Studimet tregojnë se përdorimi i teknologjisë më të fundit si ajo virtuale ka treguar të jetë efektiv për studentët për t'i ndihmuar ata të zhvillojnë ndjeshmërinë si profesione të ardhshme mjekësore dhe shëndetësore (Cabero-Almenara et al., 2023). Për shembull, VR i lejon studentët t'u qasen njerëzve me një sërë sëmundjesh ose lëndimesh dhe ndërveprimi i ndihmon ata t'i kuptojnë më mirë ata njerëz. Një përdorim i tillë i modaliteteve inovative të mësimdhënies, ndihmon studentët në përvojën dhe praktikimin e njohurive teorike, duke zhvilluar njëkohësisht aftësitë e tyre të buta dhe profesionale dhe i përgatit ata më mirë për karrierën e tyre.

18.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Mësuesit dhe mentorët mund të përdorin inovacionin në proceset e dhënies së njohurive praktike për studentët e tyre. Implementimi i inovacionit, duke përfshirë teknologjinë, gjatë gjithë kohës së tyre në qendër është ajo që pritet nga mësuesit. Përdorimi i një inovacioni të tillë do të rrisë domenin ndërdisiplinor të materialit dhe aftësive që ofron qendra. Hulumtimet tregojnë se studentët performojnë më mirë kur metoda e mësimdhënies përfshin tregime imazhi dhe dëgjimore (Cabero-Almenara et al., 2023). Duke marrë parasysh këtë, për shembull përdorimi i Modeleve 3D, do t'i ndihmonte mësuesit të shpjegojnë dhe studentët të eksplorojnë formën strukturore komplekse anatomike nga këndvështrime të ndryshme. Përdorimi i VR gjithashtu mund të rrisë cilësinë e mësimdhënies në qendër. Disa struktura nuk janë aq efektive në një model 3D, si p.sh. modaliteti i veshit, dhe kështu nëse do të transferoheshin në modalitetin VR, kjo do t'i ndihmonte mësuesit të konvertonin informacionin në aplikacion.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

19. Bashkëkonfigurim

19.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Marrëdhëniet reciproke mund të ndërtohen në një proces bashkëpunimi. Nevojitet një bashkëkonfigurim p.sh. në fillim të një projekti inovativ kur pjesëmarrësit (studentët, sipërmarrësit, klientët dhe ekspertët) duan të zbulojnë sfidën. Nëpërmjet dialogut bashkëkonfigurues pjesëmarrësit mund të ndajnë përvoja, njohuri teorike, vëzhgime, dëshmi dhe lloje të tjera njohurish të pjesëmarrësve dhe të ndërtojnë një kuptim më të mirë rreth sfidës. Ai jep një hapësirë për zërin e klientit dhe mund të japë një pamje autentike për nevojat e përdoruesit. Në bashkë-krijim, grupi së pari do të mundësojë përfshirjen e përdoruesve në procesin e inovacionit. Pastaj grupi do të krijojë së bashku qëllimin dhe planin e përbashkët për zhvillimin, testimin dhe proceset e marketingut të produkteve ose shërbimeve të përfshira nga përdoruesit. Nëpërmjet bashkëkrijimeve agjentët nuk varen vetëm nga mundësitë e dhëna, sepse ata janë në gjendje të ndërtojnë së bashku mundësi të reja.

19.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Bashkëkonfigurimi mund të bëhet në një mjedis ku pacientët, klientët ose studentët janë të përfshirë në vendimet për nevojat ose shërbimet e tyre dhe ku palët e interesuara ndajnë përvoja, njohuritë, idetë dhe/ose sugjerimet e tyre. Njerëzit në një mjedis të tillë ose ata me këtë kuptim e perceptojnë dialogun si një mjet për të bërë përparim ose për të përmirësuar performancën (Daniels et al., 2010).

Në kontekstin e bashkëkonfigurimit të Qendra Digjitale të Praktikës Shëndetësore Ndërdisciplinare e Udhëhequr nga Studentët dhe bashkëkrijimi ka një kuptim të veçantë. Bashkëkonfigurimi i referohet ndërtimit të mirëkuptimit të përbashkët. Bashkëkonfigurimi është një proces dialogu në një grup ndër-profesional.

19.3. Si të zhvillohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Si bashkëkonfigurimi ashtu edhe bashkëkrijimi bazohen në marrëdhënie reciproke në kuadrin e drejtësisë, vullnetit të mirë, respektit dhe besimit. Marrëdhëniet reciproke mund të ndërtohen në një proces bashkëpunimi. Nevojitet një bashkëkonfigurim p.sh. në fillim të një projekti inovativ kur pjesëmarrësit (studentët, sipërmarrësit, klientët dhe ekspertët) duan të zbulojnë sfidën. Nëpërmjet dialogut bashkëkonfigurues pjesëmarrësit mund të ndajnë përvoja, njohuri teorike, vëzhgime, dëshmi dhe lloje të tjera njohurish të pjesëmarrësve dhe të ndërtojnë një kuptim më të mirë rreth sfidës. Ai jep një hapësirë për zërin e klientit dhe mund të japë një pamje autentike për nevojat e përdoruesve.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

19.4. Si të zbatohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Studentët duhet të arrijnë kompetenca gjatë studimeve të tyre. Studentët duhet të kenë qasje në njohuritë ekzistuese të teknologjisë përkatëse dhe materialeve teorike. Është e rëndësishme që në këtë projekt të zhvillohen programe trajnimi nga IAL-ët. Studentët mund të kenë mundësinë të reflektojnë mbi praktikën, sfidat dhe mundësitë e tyre më të mira dhe ata mund të vetëvlerësohen bazuar në kompetencat e vendosura.

19.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Mësimdhënia në qendër orientohet përmes hapave të ndryshëm: Vëzhgimi, angazhimi dhe praktikimi. Nxënësit do të jenë pika qendrore e procesit mësimor, ndërsa mësuesit do të veprojnë si lehtësues, udhërrëfyes dhe përshpejtues të diskutimeve, këndvështrimeve dhe ideve të reja të krijuara nga nxënësit që kërkojnë të zgjidhin problemet që u ekspozohen ose u caktohen nga mësuesit.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

20. Edukimi i Bazuar në Kompetenca

20.1. Si të zbatohet koncepti në planin e biznesit të qendrës?

Edukimi i bazuar në kompetenca mund të ndihmojë në zhvillimin e planit të biznesit duke rënë dakord për kompetencat dhe duke vendosur standarde. Kjo mund të ndihmojë në zhvillimin e procesit të vlerësimit përmes vetë-reflektimit të qendrës dhe duke përshtatur kurrikulën. Edukimi i bazuar në kompetenca mund të përfshijë ofrimin e kurrikulave si dhe një faktor të rëndësishëm, veçanërisht duke e përshtatur atë me nevojat e klientëve/studentëve.

20.2. Si të zbatohet koncepti në shërbimet e qendrës?

Shërbimet e qendrës mund të ofrohen në mënyrë efektive duke ndarë kompetencat dhe informacionin me studentët, gjë që do t'i ndihmojë ata të bëhen më të vetëdijshëm për rrethinën e tyre. Zhvillimi i rubrikave për vlerësim është gjithashtu një mjet për të ofruar shërbime në mënyrën më efektive, pasi vlerësimi vlerëson cilësinë e shërbimeve të ofruara. Reflektimi: unazat e reagimit (konsultimet) mësues-nxënës janë gjithashtu të rëndësishme pasi ato lënë hapësirë për përmirësim dhe përshtatje më të mirë. Praktika (laboratori) është e rëndësishme në projektimin e asaj që studentët deri tani kanë kuptuar nga shërbimet e qendrës.

20.3. Si të zbatohet koncepti i bashkëpunimit me klientët e qendrës?

Aftësitë praktike të mësuara në Qendër mund të ndihmojnë në zhvillimin e një ure bashkëpunimi ndërmjet klientëve. Vlerësimi i shërbimeve të praktikuesve, si reagimet e mentorit dhe klientit, është gjithashtu një nga elementët më të rëndësishëm, sepse ndihmon në kanalizimin e nevojave të klientëve dhe i ndihmon ata të krijojnë rrjete komunikimi me njëri-tjetrin. Reflektimi dhe aplikimi i komenteve vijnë si një hap tjetër në ndërtimin e bashkëpunimit ndërmjet klientëve dhe qendrës.

20.4. Si të zhvillohet koncepti i të mësuarit në qendër?

Mësimi i bazuar në kompetenca në Qendër mund të arrihet nëse studentët i kuptojnë kompetencat dhe ata punojnë në të nxënës të bazuar në projekte. Kjo do të ndihmojë në zhvillimin e aftësive dhe gjykimit të tyre përmes mbështetjes- Proceset e vetëvlerësimit nxënës do të përmirësojnë të menduarit e tyre kritik dhe vlerësimin e të nxënës të bazuar në kompetenca. Kjo do të çojë në reflektimin dhe zbatimin e të mësuarit të bazuar në kompetenca.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

20.5. Si të zbatohet koncepti i mësimdhënies në qendër?

Hapi i parë për të realizuar konceptin e mësimdhënies në qendër është identifikimi i rezultateve. Duke vepruar kështu, ne mund të përcaktojmë nivelin e performancës për secilën kompetencë dhe si të tillë të vendosim standardet. Ky institucion do të ndihmojë në zhvillimin e një kornize për vlerësimin e kompetencave që i ndihmojnë mësuesit dhe mentorët se si të veprojnë. Kjo kornizë do të ndihmojë gjithashtu në vlerësimin e programit në baza të vazhdueshme për t'u siguruar që rezultatet e dëshiruara po arrihen.

Numri i projektit: **619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP**

"Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të"

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Referenca

Abreu, P., & Restivo, M. T. (2022). Cloud-Based Data Storage System for eHealth Smart Devices. *Lecture Notes in Networks and Systems*, 298. https://doi.org/10.1007/978-3-030-82529-4_39

Agnew, A., & Duffy, J. (2010). Innovative approaches to involving service users in palliative care social work education. *Social Work Education*, 29(7), 744–759. <https://doi.org/10.1080/02615471003657976>

Alves, H., Fernandes, C., & Raposo, M. (2016). Value co-creation: Concept and contexts of application and study. *Journal of Business Research*, 69(5). <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2015.10.029>

ASAHP. (2020). What is Allied Health? <https://www.asahp.org/what-is-allied-health-copy>

Aspfors, J., & Fransson, G. (2015). Research on mentor education for mentors of newly qualified teachers: A qualitative meta-synthesis. *Teaching and Teacher Education*, 48. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2015.02.004>

Bendowska, A., & Baum, E. (2023). The Significance of Cooperation in Interdisciplinary Health Care Teams as Perceived by Polish Medical Students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(2). <https://doi.org/10.3390/ijerph20020954>

Boechler, P., Dragon, K., & Wasniewski, E. (2014). Digital Literacy Concepts and Definitions. *International Journal of Digital Literacy and Digital Competence*, 5(4). <https://doi.org/10.4018/ijdlcd.2014100101>

Bollen, A., Harrison, R., Aslani, P., & van Haastregt, J. C. M. (2019). Factors influencing interprofessional collaboration between community pharmacists and general practitioners—A systematic review. In *Health and Social Care in the Community* (Vol. 27, Issue 4). <https://doi.org/10.1111/hsc.12705>

Bornman, J., & Louw, B. (2023). Leadership Development Strategies in Interprofessional Healthcare Collaboration: A Rapid Review. *Journal of Healthcare Leadership*, 15, 175–192. <https://doi.org/10.2147/JHL.S405983>

Cabero-Almenara, J., Llorente-Cejudo, C., Palacios-Rodríguez, A., & Gallego-Pérez, Ó. (2023). Degree of Acceptance of Virtual Reality by Health Sciences Students. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(8). <https://doi.org/10.3390/ijerph20085571>

Carleton College. (2010). What is Interdisciplinary Teaching?

Numri i projektit: 619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP

“Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

<https://serc.carleton.edu/econ/interdisciplinary/what.html>

Chaturvedi, S. K., & Jayarajan, D. (2017). E-Rehabilitation: New Reality or Virtual Need? In *Journal of Psychosocial Rehabilitation and Mental Health* (Vol. 4, Issue 1). <https://doi.org/10.1007/s40737-017-0089-6>

Chowdhury, S. R., Chandra Das, D., Sunna, T. C., Beyene, J., & Hossain, A. (2023). Global and regional prevalence of multimorbidity in the adult population in community settings: a systematic review and meta-analysis. *EClinicalMedicine*, 57. <https://doi.org/10.1016/j.eclinm.2023.101860>

Coyne, I., Holmström, I., & Söderbäck, M. (2018). Centeredness in Healthcare: A Concept Synthesis of Family-centered Care, Person-centered Care and Child-centered Care. In *Journal of Pediatric Nursing* (Vol. 42, pp. 45–56). W.B. Saunders. <https://doi.org/10.1016/j.pedn.2018.07.001>

D'Souza, R., & Fernandes, N. V. (2021). A Perspective on an Interdisciplinary Approach to Education. *Modern Perspectives in Language, Literature and Education* Vol. 8, 105–113. <https://doi.org/10.9734/BPI/MPLLE/V8/4067F>

Dahlberg, K., Jaensson, M., & Nilsson, U. (2019). “Let the patient decide” – Person-centered postoperative follow-up contacts, initiated via a phone app after day surgery: Secondary analysis of a randomized controlled trial. *International Journal of Surgery*, 61. <https://doi.org/10.1016/j.ijisu.2018.11.022>

Downe, S., McKeown, M., Johnson, E., Koloczek, L., Grunwald, A., & Malihi-Shoja, L. (2007). The UCLan community engagement and service user support (Comensus) project: valuing authenticity, making space for emergence. *Health Expectations*, 10(4), 392–406. <https://doi.org/10.1111/j.1369-7625.2007.00463.x>

Duffy, L. V., Evans, R., Bennett, V., Hady, J. M., & Palaniappan, P. (2023). Therapeutic Relational Connection in Telehealth: Concept Analysis. *Journal of Medical Internet Research*, 25. <https://doi.org/10.2196/43303>

Emmelkamp, P. M. G., & Meyerbröker, K. (2021). Virtual Reality Therapy in Mental Health. In *Annual Review of Clinical Psychology* (Vol. 17). <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-081219-115923>

Ferreira, D. C., Vieira, I., Pedro, M. I., Caldas, P., & Varela, M. (2023). Patient Satisfaction with Healthcare Services and the Techniques Used for its Assessment: A Systematic Literature Review and a Bibliometric Analysis. In *Healthcare (Switzerland)* (Vol. 11, Issue 5). <https://doi.org/10.3390/healthcare11050639>

Fewster-Thuente, L., & Velsor-Friedrich, B. (2008). Interdisciplinary collaboration for healthcare professionals. *Nursing Administration Quarterly*, 32(1). <https://doi.org/10.1097/O1.NAQ.0000305946.31193.61>

Numri i projektit: 619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP

“Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Forbes, R., Beckman, E., Tower, M., Mandrusiak, A., Mitchell, L. K., Sexton, C. T., Cunningham, B., & Lewis, P. A. (2020). Interprofessional, student-led community health clinic: expanding service provision and clinical education capacity. *Australian Health Review*, 45(2), 255–260. <https://doi.org/10.1071/AH20021>

Furness, P. J., Armitage, H., & Pitt, R. (2011). An evaluation of practice-based interprofessional education initiatives involving service users. *Journal of Interprofessional Care*, 25(1), 46–52. <https://doi.org/10.3109/13561820.2010.497748>

Goode, E., Nieuwoudt, J. E., & Roche, T. (2022). Does online engagement matter? The impact of interactive learning modules and synchronous class attendance on student achievement in an immersive delivery model. *Australasian Journal of Educational Technology*, 38(4). <https://doi.org/10.14742/ajet.7929>

Haggarty, D., & Dalcin, D. (2014). Student-run clinics in Canada: an innovative method of delivering interprofessional education. *Journal of Interprofessional Care*, 28(6), 570–572. <https://doi.org/10.3109/13561820.2014.916658>

HIPPA. (2018). Wellbeing and better service housing through digitalisation -HIPPA. <https://hippa.metropolia.fi/en/>

Hoseini-Beidokhti, M., Abaeian, G., Abedini-Baghbadorani, S., & Latifi, S. M. (2022). Quality and Effectiveness of Virtual Education From the Viewpoint of Rehabilitation Professors and Students of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences During the COVID-19 Pandemic. *Iranian Rehabilitation Journal*, 20(3). <https://doi.org/10.32598/irj.20.3.1665.1>

Jessani, N. S., Hendricks, L., Nicol, L., & Young, T. (2019). University Curricula in Evidence-Informed Decision Making and Knowledge Translation: Integrating Best Practice, Innovation, and Experience for Effective Teaching and Learning. *Frontiers in Public Health*, 7. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2019.00313>

Karam, M., Brault, I., Van Durme, T., & Macq, J. (2018). Comparing interprofessional and interorganizational collaboration in healthcare: A systematic review of the qualitative research. *International Journal of Nursing Studies*, 79, 70–83. <https://doi.org/10.1016/J.IJNURSTU.2017.11.002>

Kumah, E. A., McSherry, R., Bettany-Saltikov, J., & Van Schaik, P. (2022). Evidence-informed practice: simplifying and applying the concept for nursing students and academics. *British Journal of Nursing (Mark Allen Publishing)*, 31(6), 322–330. <https://doi.org/10.12968/BJON.2022.31.6.322>

Melnyk, B. Mazurek., & Fineout-Overholt, Ellen. (2023). Evidence-based practice in nursing & healthcare : a guide to best practice.

Numri i projektit: 619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP

“Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Mertens, F., de Groot, E., Meijer, L., Wens, J., Gemma Cherry, M., Deveugele, M., Damoiseaux, R., Stes, A., & Pype, P. (2018). Workplace learning through collaboration in primary healthcare: A BEME realist review of what works, for whom and in what circumstances: BEME Guide No. 46. *Medical Teacher*, 40(2), 117–134. <https://doi.org/10.1080/0142159X.2017.1390216>

Metzelthin, S. F., Daniëls, R., van Rossum, E., Cox, K., Habets, H., de Witte, L. P., & Kempen, G. I. J. M. (2013). A nurse-led interdisciplinary primary care approach to prevent disability among community-dwelling frail older people: A large-scale process evaluation. *International Journal of Nursing Studies*, 50(9). <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2012.12.016>

Miles, A., & Asbridge, J. E. (2018). Person-centeredness in health and social care - what exactly is it that patients and their carers want? *European Journal for Person Centered Healthcare*, 6(1). <https://doi.org/10.5750/ejpc.v6i1.1569>

Miles, A., & Loughlin, M. (2011). Models in the balance: evidence-based medicine versus evidence-informed individualized care. *Journal of Evaluation in Clinical Practice*, 17(4), 531–536. <https://doi.org/10.1111/J.1365-2753.2011.01713.X>

Millar, S. L., Chambers, M., & Giles, M. (2016). Service user involvement in mental health care: An evolutionary concept analysis. In *Health Expectations* (Vol. 19, Issue 2). <https://doi.org/10.1111/hex.12353>

Miller, R. C. (2010). Interdisciplinarity: Its Meaning and Consequences. *Oxford Research Encyclopedia of International Studies*. <https://doi.org/10.1093/ACREFORE/9780190846626.013.92>

Ministry of Health. (2021). Allied Health Business Plan 2021-2023.

Minogue, V., Holt, B., Karban, K., Gelsthorpe, S., Firth, S., & Ramsay, T. (2009). Service User and Carer Involvement in Mental Health Education, Training and Research – A Literature Review. *Mental Health and Learning Disabilities Research and Practice*, 6(2), 211–227. <https://doi.org/10.5920/MHLDRP.2009.62211>

Morgan, A., & Jones, D. (2009). Perceptions of service user and carer involvement in healthcare education and impact on students' knowledge and practice: A literature review. *Medical Teacher*, 31(2), 82–95. <https://doi.org/10.1080/01421590802526946>

Moskowitz, D., Glasco, J., Johnson, B., & Wang, G. (2006). Students in the community: An interprofessional student-run free clinic. *Journal of Interprofessional Care*, 20(3), 254–259. <https://doi.org/10.1080/13561820600721091>

Nagel, D. A., Naccarato, T. T., Philip, M. T., Ploszay, V. K., Winkler, J., Sanchez-Ramirez, D. C., & Penner, J. L. (2022). Understanding Student-Run Health Initiatives in the Context of

Numri i projektit: 619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP

“Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Community-Based Services: A Concept Analysis and Proposed Definitions. In *Journal of Primary Care and Community Health* (Vol. 13). <https://doi.org/10.1177/21501319221126293>

Nelson, J., & Campbell, C. (2017). Evidence-informed practice in education: meanings and applications. In *Educational Research* (Vol. 59, Issue 2, pp. 127–135). Routledge. <https://doi.org/10.1080/00131881.2017.1314115>

Nevo, I., & Slonim-Nevo, V. (2011). The Myth of Evidence-Based Practice: Towards Evidence-Informed Practice. *The British Journal of Social Work*, 41(6), 1176–1197. <https://doi.org/10.1093/BJSW/BCQ149>

Palagin, O. V., Malakhov, K. S., Velychko, V. Y. U., & Semykopna, T. V. (2022). HYBRID E-REHABILITATION SERVICES: SMART-SYSTEM FOR REMOTE SUPPORT OF REHABILITATION ACTIVITIES AND SERVICES. *International Journal of Telerehabilitation*, 2022(Special Issue). <https://doi.org/10.5195/ijt.2022.6480>

Panteli, D., & Sieber, S. (2022). 3.A. Round table: Evidence-informed decision-making in patient care, public health, and health policy: the road ahead. *European Journal of Public Health*, 32(Supplement_3). <https://doi.org/10.1093/EURPUB/CKAC129.124>

Purcarea, V. L. (2019). The impact of marketing strategies in healthcare systems. *Journal of Medicine and Life*, 12(2), 93–96. <https://doi.org/10.25122/JML-2019-1003>

Rhodes, C. A. (2012). User involvement in health and social care education: A concept analysis. *Nurse Education Today*, 32(2). <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2011.11.012>

Rush, B. (2008). Mental health service user involvement in nurse education: A catalyst for transformative learning. *Journal of Mental Health*, 17(5), 531–542. <https://doi.org/10.1080/09638230802053383>

Schumpeter, J. (1934). *Change and the entrepreneur*. Routledge.

Self, J. A., Evans, M., Jun, T., & Southee, D. (2019). Interdisciplinary: challenges and opportunities for design education. *International Journal of Technology and Design Education*, 29(4). <https://doi.org/10.1007/s10798-018-9460-5>

Silva, A. B., Morel, C. M., & de Moraes, I. H. S. (2014). Proposal for a telehealth concept in the translational research model. In *Revista de Saude Publica* (Vol. 48, Issue 2). <https://doi.org/10.1590/S0034-8910.2014048004923>

Slater, L. (2006). Person-centredness: a concept analysis. In *Contemporary nurse : a journal for the Australian nursing profession* (Vol. 23, Issue 1). <https://doi.org/10.5172/conu.2006.23.1.135>

Numri i projektit: 619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP

“Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të”

Spante, M., Hashemi, S. S., Lundin, M., & Algers, A. (2018). Digital competence and digital literacy in higher education research: Systematic review of concept use. In *Cogent Education* (Vol. 5, Issue 1). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2018.1519143>

Tebo, M. G. (2023). 5 Ways to Market Your Practice. *Canadian Journal of Optometry*, 85(4), 67–68. <https://doi.org/10.15353/CJO.V85I4.5551>

Toktarova, V. I., & Semenova, D. (2020). Digital pedagogy: Analysis, requirements and experience of implementation. *Journal of Physics: Conference Series*, 1691(1). <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1691/1/012112>

Tomlin, G. S., & Dougherty, D. (2014a). Decision-Making and Sources of Evidence in Occupational Therapy and Other Health Professions. *Evidence-Informed Practice / Entscheidungsfindung und Evidenzquellen in der Ergotherapie und weiteren Gesundheitsberufen. Evidenzinformierte Praxis. International Journal of Health Professions*, 1(1), 13–19. <https://doi.org/10.2478/IJHP-2014-0001>

Tomlin, G. S., & Dougherty, D. (2014b). Decision-Making and Sources of Evidence in Occupational Therapy and Other Health Professions. *Evidence-Informed Practice / Entscheidungsfindung und Evidenzquellen in der Ergotherapie und weiteren Gesundheitsberufen. Evidenzinformierte Praxis. International Journal of Health Professions*, 1(1), 13–19. <https://doi.org/10.2478/IJHP-2014-0001>

Tóth, A., Nagy, L., Kennedy, R., Bohuš, B., Abonyi, J., & Ruppert, T. (2023). The human-centric Industry 5.0 collaboration architecture. *MethodsX*, 11. <https://doi.org/10.1016/j.mex.2023.102260>

Volkova, L. V., Lizunova, L. R., & Komarova, I. A. (2021). Digital pedagogy. *Revista on Line de Política e Gestão Educacional*. <https://doi.org/10.22633/rpge.v25iesp.5.16003>

Wentink, M. M., Prieto, E., de Kloet, A. J., Vliet Vlieland, T. P. M., & Meesters, J. J. L. (2018). The patient perspective on the use of information and communication technologies and e-health in rehabilitation. *Disability and Rehabilitation: Assistive Technology*, 13(7). <https://doi.org/10.1080/17483107.2017.1358302>

Numri i projektit: 619098-EPP-1-2020-1-XK-EPPKA2-CBHE-JP

“Ky projekt është financuar me mbështetjen e Komisionit Evropian. Ky publikim pasqyron vetëm pikëpamjet e autorit dhe Komisioni nuk mund të mbajë përgjegjësi për çdo përdorim që mund të bëhet i informacionit të përmbajtur në të”

koleggi-heimerer
Arsim dhe Karrierë në Shëndetësi

Metropolia

jamk.fi
JAMK University of Applied Sciences

Republika e Kosovës
Republika Kosovo-Republic of Kosovo
Qeveria e Kosovës
Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë / Ministria za Obrazovanje, Nauku i
Teknologji / Ministry of Education, Science and Technology

ISEE-HSP
Institute of Southeast Europe
for Health and Social Policy

UNIVERSITETI
KADRI ZEKA
UNIVERSITY

milkyway
creative

RIT
Kosovo

**Qendra Digjitale e
Praktikës Shëndetësore
Ndërdisciplinare e
Udhëhequr nga Studentët**

KONCEPTET KRYESORE

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Qendra Digjitale e Praktikës Shëndetësore Ndërdisciplinare e Udhëhequr nga Studentët

KEY CONCEPTS